

4. ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΟ ΕΝΙΑΙΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ (ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ-ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ)

Ο σκοπός της διδασκαλίας των δύο κλάδων του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών (Αρχαία κείμενα από μετάφραση και Αρχαία από πρωτότυπο) δεν διαφοροποιείται από αυτόν της γενικής εκπαίδευσης. Το ανθρωποκεντρικό περιεχόμενο των μαθημάτων αυτών ανταποκρίνεται στην ανάγκη -και δικαίωμα- των κωφών μαθητών να έχουν πρόσβαση στην αρχαιοελληνική πολιτιστική κληρονομιά και στις δεξιότητες που καλλιεργεί η κλασική παιδεία: ενεργή συνείδηση της διαχρονικότητας των ανθρωπιστικών αξιών, κατανόηση των διαχρονικών δεσμών που συνδέουν τις ανθρώπινες κοινότητες, αίσθηση του μέτρου, συνείδηση των δυνατοτήτων του ανθρώπου, επίγνωση των ανθρωπίνων ορίων, καλλιέργεια του συλλογικού πνεύματος, ενεργοποίηση του αισθήματος της προσωπικής ευθύνης, επίγνωση της μοναδικής αξίας της ανθρώπινης ύπαρξης, καλαισθησία, ικανότητα συλλογισμών και ολοκληρωμένων εσωτερικών διεργασιών για τη σφαιρική κατανόηση του κόσμου. Με την επιδίωξη να υπηρετηθούν ουσιαστικές εκπαιδευτικές ανάγκες των κωφών μαθητών, οι προτεινόμενες δραστηριότητες του μαθήματος, έχουν επικεντρωθεί κυρίως σ' αυτές που επιδιώκουν τους παραπάνω στόχους.

Στην κατάρτιση του Αναλυτικού προγράμματος του μαθήματος έχει ληφθεί υπ' όψιν το γεγονός ότι η ελληνική δεν είναι η πρώτη γλώσσα των μαθητών. Οι δυσχέρειες στην ελληνική γλώσσα έκαναν απαραίτητες και ορισμένες τροποποιήσεις στην επιλογή της διδακτέας ύλης, ώστε τα κείμενα, πρωτότυπα και από μετάφραση, να είναι βατά από τους μαθητές. Σημαντικό υποστηρικτικό ρόλο στην προσβασιμότητα των κειμένων αυτών παίζει και η χρήση της νοηματικής γλώσσας, όταν χρειάζεται.

4.1. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ (από μετάφραση)

4.1.1. Αρχές και διδακτική μεθοδολογία του μαθήματος

Οι γενικοί και ειδικοί σκοποί του μαθήματος είναι κοινί με αυτούς της γενικής εκπαίδευσης. Ο προσανατολισμός του μαθήματος εμπεριέχει αρχαιογνωστικούς, γλωσσικούς και λογοτεχνικούς στόχους και το κυρίαρχο μέλημα, όπως άλλωστε και στο αντίστοιχο ΑΠΣ της γενικής εκπαίδευσης, είναι η συνθετική οργάνωση των παραπάνω επιμέρους στοιχείων σε ενιαίο παιδευτικό εργαλείο.

Για λόγους γλωσσικούς απαιτείται προσοχή στην επιλογή των μεταφρασμένων κειμένων, που προτείνονται για διδασκαλία από μετάφραση. Τα επιλεγόμενα κείμενα πρέπει να είναι σχετικά σύντομα και σημασιολογικά αυτοτελή κατά το δυνατόν.

Το περιεχόμενο του μαθήματος απαιτεί βιωματική προσέγγιση και ο καταλληλότερος τρόπος για να την επιτύχουμε είναι τα διαθεματικά σχέδια εργασίας. Για το λόγο αυτό, όλες οι διδακτικές ενότητες οργανώνονται μέσα από, μικρής ή μεγαλύτερης διάρκειας, διαθεματικά σχέδια εργασίας. Τα σχέδια εργασίας πραγματοποιούνται με μαθητικές ομάδες, μικρότερες ή μεγαλύτερες. Ο σχεδιασμός προβλέπει τη συμβολή πολλών γνωστικών αντικειμένων: Νοηματική Γλώσσα, Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία, Ιστορία, Φυσικές Επιστήμες, Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή, Φυσική Αγωγή, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική κλπ., κατά περίπτωση. Ο διεπιστημονικός αυτός σχεδιασμός, απαιτεί και τη συγκρότηση ομάδων εκπαιδευτι-

κών που υποστηρίζουν πολύπλευρα την ολοκλήρωση των σχεδίων εργασίας. Τέτοιου είδους δραστηριότητες ενισχύουν στην πράξη τις συλλογικές και συνεργατικές διαδικασίες και συντελούν στην πραγμάτωση των αξιών και στην απόκτηση των δεξιοτήτων, που αποτελούν τους στόχους του μαθήματος.

4.1.2. Στόχοι, Θεματικές ενότητες, Ενδεικτικές δραστηριότητες, διαθεματικά σχέδια εργασίας

* Οι δραστηριότητες σε πλαγιογραφία είναι διαθεματικές

ΤΑΞΗ Α'

Στόχοι	Θεματικές Ενότητες	Ενδεικτικές δραστηριότητες *
Ομηρικά έπη Ι. Οδύσσεια		
<p>Με τη διδασκαλία της Οδύσσειας επιδιώκεται οι μαθητές:</p> <p>Να κατανοήσουν την Οδύσσεια ως ποιητική γεωγραφία και ως άνθρωπο - γεωγραφικό έπος, να γνωρίσουν και να κατανοήσουν με αφορμή το νόστο την περιπέτεια ενός αρχετυπικού έλληνα, ενός ήρωα που επιβιώνει, επειδή διαθέτει ευφυΐα και τόλμη.</p>	<p>Ανθολόγιο που περιλαμβάνει: περιλήψεις, αναδιηγήσεις, αναγνώσεις και αναλυτική επεξεργασία ορισμένων ραψωδιών).</p> <p>Θέματα: Νόστος, ύβρις, ανθρωπομορφισμός των θεών, κοινωνική και πολιτική οργάνωση, αξίες</p>	<p>Οι μαθητές:</p> <p><i>Αναζητούν πληροφορίες για τον Όμηρο και οργανώνουν έκθεση με εικαστικές δημιουργίες τους, εμπνευσμένες από απεικονίσεις του ποιητή. Συνθέτουν μια θεατρική σκιαγράφιση του ποιητή και της εποχής του και την παρουσιάζουν στην έκθεση.</i></p> <p><i>Γράφουν ένα άρθρο για το έργο του ποιητή και το δημοσιεύουν στη σχολική εφημερίδα.</i></p> <p>(Ελληνικά, Λογοτεχνία, Νοηματική, Θέατρο, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</p> <p><i>Συγκεντρώνουν πληροφορίες για τον «ομηρικό κόσμο» από την τέχνη, από τη λογοτεχνική παράδοση, από την ιστορία και από σημερινά καλλιτεχνικά έργα (π.χ. κινηματογραφικές ταινίες), εμπνευσμένα από τον ομηρικό κόσμο.</i></p> <p><i>Κάθε μαθητής παρουσιάζει τις πληροφορίες του και εκθέτει τα συμπεράσματά του από το υλικό που συγκέντρωσε. Καταγράφουν και συγκρίνουν κατά ομάδες τα υλικά αυτά και διατυπώνουν σχόλια και συμπεράσματα.</i></p> <p><i>Συζητούν διεξοδικά το πόσο ποικίλες απόψεις έχουν διατυπωθεί για τον ποιητή και το έργο του. Διατυπώνουν απόψεις και υποθέσεις για να ερμηνεύσουν αυτές τις διαφοροποιήσεις.</i></p> <p><i>Συνθέτουν ομαδικά ένα μεγάλο πανώ, στο οποίο «ενσωματώνουν» με εικαστικό τρόπο τις ποικίλες πληροφορίες, που έχουν συλλέξει για τον «Ομηρικό κόσμο».</i></p> <p><i>Εκθέτουν το πανώ σε συνάντηση των τάξεων του σχολείου και το παρουσιάζουν. Απαντούν σε ερωτήσεις και σχόλια των συμμαθητών τους.</i></p> <p>(Ελληνικά, Λογοτεχνία, Αρχαία από πρωτότυπο, Ιστορία, Νοηματική, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</p> <p><i>Το έπος: Μελετούν λεξικά και άλλες πηγές για να κατανοήσουν την έννοια. Καταγράφουν επικά έργα και επικούς ποιητές από την παγκόσμια λογοτεχνική παράδοση.</i></p>

		<p>(Ελληνικά, Λογοτεχνία, Αρχαία από πρωτότυπο, Ιστορία, Πληροφορική).</p> <p><i>Προεκτείνουν την αναγνωστική εμπειρία τους, με αξιοποίηση των ερωτήσεων των παράλληλων κειμένων και πληροφοριών, που αντλούν από το διαδίκτυο και από προγράμματα πολυμέσων για θέματα σχετικά με την Οδύσσεια.</i></p> <p><i>Πραγματικό/ ρεαλιστικό/ ποιητικό/ φανταστικό:</i> <i>Οι μαθητές συζητούν τις έννοιες και αναζητούν παραδείγματα από την εμπειρία τους και από το έπος.</i> <i>(Ιστορία, Λογοτεχνία, Αρχαία από πρωτότυπο, Θέατρο, Τεχνολογία, Εικαστικά).</i></p>
<p>Να γνωρίσουν και να κατανοήσουν το μύθο στην ποιητική μετάπλασή του και την πλοκή του, όπως δίνεται στα βασικά του στοιχεία στο προοίμιο, ως ποιητικό παρελθόν και ποιητικό παρόν (αναζήτηση, νόστος, α' και β' αγορά των θεών, εγκιβωτισμένη αφήγηση των περιπετειών του Οδυσσέα και των συντρόφων του -απόλογοι-, μνηστηροφονία), να χαρούν το παραμυθικό και φανταστικό ταξίδι του νόστου και τα στοιχεία που το χαρακτηρίζουν, να διερευνήσουν τη δομή της <i>Οδύσσειας</i>, ώστε να γνωρίσουν και να κατανοήσουν τις αφηγηματικές τεχνικές (ευθύς λόγος, διάλογος, μονόλογος, εγκιβωτισμός), την οπτική γωνία του αφηγητή (αφήγηση σε α' ή γ' πρόσωπο), τη λειτουργία του χρόνου ως προς την τάξη (αναδρομή, προοικονομία)</p>	<p>Πολιτική οργάνωση, αξίες και στάση ζωής, ηρωικό στοιχείο, αφηγηματικές τεχνικές, ομοιότητες και διαφορές των ετών.</p>	<p><i>Συζητούν το θέμα: «Ο ανθρωπομορφισμός των θεών» με αφορμή από τα άλλα γνωστικά αντικείμενα (Ιστορία: Η θρησκεία των αρχαίων ελλήνων, πολυθεΐα και μονοθεϊσμός, Λογοτεχνία: αξιοποίηση συμβόλων στη σύγχρονη Λογοτεχνία, Αισθητική Αγωγή: εικαστικές απεικονίσεις).</i></p> <p><i>Εργάζονται εικαστικά πάνω στο Δωδεκάθεο και παρουσιάζουν τα έργα τους στο σχολείο. Μελετούν διεξοδικά τους «χαρακτήρες» και τις «ιδιότητες» του κάθε θεού, καταγράφουν τα σύμβολά τους και πληροφορίες για τη λατρεία τους. Επεξεργάζονται και αποδίδουν λογοτεχνικά, θεατρικά και εικαστικά το συμβολικό νόημα της κάθε θεότητας.</i> <i>(Ιστορία, Λογοτεχνία, Αρχαία από πρωτότυπο, Θέατρο, Τεχνολογία, Εικαστικά).</i></p> <p><i>Αξιοποιούν πληροφορίες της Γεωγραφίας, της Τοπικής Ιστορίας, της Φυσικής Αγωγής, της Οικιακής Οικονομίας, κ.ά. για τη διερεύνηση θεμάτων, που αναφέρονται στο έπος, όπως: τοπωνύμια, μουσικοχορευτικοί και αθλητικοί αγώνες (π.χ. στη Σχερία), διατροφή των αρχαίων κλπ.</i></p> <p><i>Αντιπαραβάλλουν τις πληροφορίες αυτές με αντίστοιχες από τη σημερινή πραγματικότητα και καταγράφουν ομοιότητες και διαφορές.</i> <i>(Γεωγραφία, Ελληνικά, Λογοτεχνία, Φυσική Αγωγή και Αισθητική Αγωγή).</i></p> <p><i>Εργάζονται στο θέμα: «Ολυμπιάδες σε τόπο και χρόνο» με υποθέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Οι Ολυμπιάδες και η μέτρηση του χρόνου.</i> • <i>Μουσικές και ποιητικές Ολυμπιάδες.</i> • <i>Ολυμπιάδες και εικαστικές απεικονίσεις.</i> <p><i>Μεταφράζουν και αποδίδουν ποιητικά και ρυθμικά στη νοηματική γλώσσα Ολυμπιακούς Ύμνους.</i> <i>(Ιστορία, Μουσική, Λογοτεχνία, Μαθηματικά, Τεχνολογία, Φυσική Αγωγή, Αισθητική Αγωγή, Γεωγραφία).</i></p> <p><i>Δραματοποιούν επεισόδια από ενότητες που προσφέρονται, σχεδιάζουν στο χάρτη το ταξίδι του Οδυσσέα και ζωγραφίζουν διάφορα θέματα.</i> <i>Στις δραματοποιήσεις εντοπίζουν και αξιοποιούν θεατρικά τις</i></p>

<p>και ως προς τη διάρκεια (διαστολή και συστολή του χρόνου) και τους εκφραστικούς τρόπους (περιγραφή / περιγραφική τεχνική, επαναλήψεις, επική ειρωνεία, άστοχα ερωτήματα, παρομοίωση, στοιχεία προφορικής σύνθεσης και διάδοσης του έπους: τυπικές φράσεις και σκηνές, τυπικοί στίχοι, τυπικά επίθετα) και να αξιολογήσουν, στο βαθμό που είναι δυνατόν, το λειτουργικό τους ρόλο, να κατανοήσουν τον ανθρωποκεντρικό και ανθρωπιστικό χαρακτήρα της <i>Οδύσσειας</i>, να αναγνωρίσουν, να κατανοήσουν και να αξιολογήσουν τη δράση και τη συμπεριφορά των κυριότερων, τουλάχιστον, προσώπων όχι για να αναζητήσουν πρότυπα συμπεριφοράς, αλλά για να εμβαθύνουν τη γνώση τους για τον άνθρωπο, να διαπιστώσουν ότι στην <i>Οδύσσεια</i> λειτουργεί το σχήμα <i>ύβρις</i> (μνηστήρες - Οδυσσέας), <i>νέμεσις</i> (μνηστηροφονία), <i>τίσις</i> και ότι η δράση συντελείται σε τρία επίπεδα: Όλυμπος (θεοί), γη (θεοί-άνθρωποι), Άδης (νεκροί-Οδυσσέας), να κατανοήσουν τον πολιτισμό της Ο-</p>		<p><i>τεχνικές του μονολόγου και του διαλόγου: Παρουσιάζουν επεισόδια α) με αφήγηση από τους μαθητές και β) με πολυπρόσωπα δρώμενα.</i></p> <p><i>Χρησιμοποιούν με διακριτό τρόπο τον ευθύ και πλάγιο λόγο στις αφηγήσεις τους.</i></p> <p><i>Οι μαθητές προσεγγίζουν επίσης άλλες αφηγηματικές τεχνικές που χρησιμοποιεί ο ποιητής, όπως τον εγκιβωτισμό, την οπτική γωνία του αφηγητή (αφήγηση σε α' ή γ' πρόσωπο), τη λειτουργία του χρόνου ως προς την τάξη (αναδρομή, προοικονομία) και ως προς τη διάρκεια (διαστολή και συστολή του χρόνου) και τους εκφραστικούς τρόπους (περιγραφή / περιγραφική τεχνική, επαναλήψεις, επική ειρωνεία, άστοχα ερωτήματα, παρομοίωση, στοιχεία προφορικής σύνθεσης και διάδοσης του έπους: τυπικές φράσεις και σκηνές, τυπικούς στίχους, τυπικά επίθετα).</i></p> <p><i>Προσπαθούν με την υποστήριξη εποπτικού υλικού (κινηματογραφικά έργα, απεικονίσεις) να κατανοήσουν και να εφαρμόσουν στις θεατρικές αναπαραστάσεις τους, στο βαθμό που είναι δυνατόν, τις παραπάνω αφηγηματικές τεχνικές.</i></p> <p><i>Συζητούν πάνω στις τεχνικές αυτές με σκοπό να προσδιορίσουν το λειτουργικό τους ρόλο, με βάση την δική τους προσπάθεια να αποδώσουν το έργο.</i></p> <p><i>Αντιπαραβάλλουν αντίστοιχα παραδείγματα από την νεοελληνική γλώσσα και λογοτεχνία καθώς και παραδείγματα από τη νοηματική γλώσσα.</i></p> <p><i>(Ιστορία, Μουσική, Λογοτεχνία, Μαθηματικά, Τεχνολογία, Φυσική Αγωγή, Αισθητική Αγωγή, Γεωγραφία).</i></p> <p><i>Μελετούν τα πρόσωπα της Οδύσσειας από το σχολικό και άλλα κείμενα. Γράφουν κατά ομάδες τα «πορτραίτα» και τη βιογραφία κάθε ενός.</i></p> <p><i>Αναλαμβάνουν και υποδύονται σε θεατρικούς μονόλογους ή δρώμενα χαρακτηριστικά στιγμιότυπα από τη ζωή των Ομηρικών ηρώων.</i></p> <p><i>Σκιαγραφούν τους χαρακτήρες τους με βάση στοιχεία του κειμένου, συγκρίνουν τη στάση και τη δράση τους μ' αυτές των συγχρόνων ανθρώπων.</i></p> <p><i>Διερευνούν την επίπτωση των αξιών και των κοινωνικών συνθηκών στις τότε και τις τωρινές στάσεις των ανθρώπων.</i></p> <p><i>Απεικονίζουν εικαστικά τα πρόσωπα αυτά και προσπαθούν να τα συγκρίνουν με ήρωες άλλων έργων.</i></p> <p><i>(Λογοτεχνία, Εικαστικά, Θέατρο, Ελληνικά, Αρχαία από πρωτότυπο).</i></p> <p><i>Οι μαθητές βρίσκουν ανάλογα παραδείγματα (ύβρις-νέμεσις) από την αρχαία ελληνική ή σύγχρονη γραμματεία.</i></p> <p><i>Δραματοποιούν στη νοηματική τα παραδείγματα.</i></p> <p><i>Καταρτίζουν σχετικό λεξιλόγιο και γράφουν ομαδικά μια δική τους ιστορία, παρατηρώντας τη σημερινή πραγματικότητα.</i></p> <p><i>(Ιστορία, Μουσική, Λογοτεχνία, Τεχνολογία, Φυσική Αγωγή, Αισθητική Αγωγή).</i></p> <p><i>Κάνουν ατομικές εργασίες για τους θεούς και με βάση αυτές, συνθέτουν ένα θεατρικό έργο, στο οποίο εντάσσουν το δω-</i></p>
---	--	--

<p>δύσσειας «κόσμος»: αξίες, στάσεις, δράση, ήθη και έθιμα, κοινωνική και πολιτική οργάνωση, θεσμοί, υλικός πολιτισμός, κ.ά.</p>		<p>δεκάθεο, τις μικρότερες θεότητες, τους ημίθεους, τους ήρωες, τους βασιλείς και τους «θνητούς». Σχεδιάζουν σύμβολα και ενδύματα για το κάθε πρόσωπο με βάση το χαρακτήρα και το ρόλο του στον Όλυμπο, στη Γη και στον Άδη. (Ιστορία, Μουσική, Λογοτεχνία, Τεχνολογία, Φυσική Αγωγή, Αισθητική Αγωγή, Γεωγραφία).</p> <p>Εργάζονται με τη μέθοδο σχεδίων εργασίας στο θέμα: Ο ανθρωποκεντρικός χαρακτήρας της Οδύσσειας, με κειμενικά στοιχεία από την Οδύσσεια, από τον κλασικό πολιτισμό και από νεότερα κείμενα και με αξιοποίηση πληροφοριών από το διαδίκτυο (Λογοτεχνία, Ιστορία, Πληροφορική, Φυσική Αγωγή).</p> <p>Συγκεντρώνουν από το ομηρικό κείμενο στοιχεία για ήθη και έθιμα και τα συνδέουν με αντίστοιχα της εποχής μας. (Λογοτεχνία, Θρησκευτικά, Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή, Ελληνικά, Ιστορία, Αισθητική Αγωγή).</p> <p>Συζητούν το θέμα: «Κοινωνική και πολιτική οργάνωση του ομηρικού κόσμου» (Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή, Λογοτεχνία, Ιστορία).</p> <p>Συζητούν το θέμα: «Ο υλικός πολιτισμός του ομηρικού κόσμου» (όπλα, οικιακά σκεύη, ενδυμασία, εδέσματα) και τα συγκρίνουν με αντίστοιχα σημερινά. (Λογοτεχνία, Τεχνολογία, Αισθητική Αγωγή, Οικιακή Οικονομία).</p>
Ηροδότου Ιστορίες		
<p>Με τη διδασκαλία του Ηροδότου επιδιώκεται οι μαθητές:</p> <p>να κατανοήσουν το χώρο στον οποίο συμβαίνουν τα γεγονότα και το χρόνο κατά τον οποίο εξελίσσονται –με δεδομένη και την ιδιαιτερότητα της δομής / σύνθεσης του έργου,</p> <p>να ανιχνεύσουν τους πυρήνες του έργου, δηλαδή να διερευνήσουν τις αντιλήψεις που προκύπτουν από το έργο σχετικά με τα ανθρώπινα, όπως είναι η ιστορική εξέλιξη, η θέση των θεών στη ζωή</p>	<p>Ανθολόγιο που περιλαμβάνει: περιληπτικές αναδιηγήσεις από όλα τα βιβλία, αναλυτική επεξεργασία ορισμένων κεφαλαίων ή ενοτήτων.</p> <p>Θέματα: τα περσικά, ο ανθρωποκεντρικός χαρακτήρας, η θέση των θεών, η οπτική γωνία του ιστορικού, η αποδοχή της ετερότητας, το πλήθος των γεωγραφικών και εθνογραφικών στοι-</p>	<p>Οι μαθητές:</p> <p>Μελετούν θέματα που αναφέρονται στη σημασία του ελληνικού πνεύματος και στην «ελληνική ελευθερία», όπως αυτά που παρουσιάζονται στον Ηρόδοτο.</p> <p>Αναζητούν χάρτες παλιότερους και σημερινούς και συνθέτουν ένα πανώ με το χάρτη του ιστορικού χώρου της ιστορίας του Ηροδότου. Στο χάρτη τοποθετούν, επισημαίνουν με διαφορετικά χρώματα και καταγράφουν τα ονόματα των λαών, των περιοχών, των πόλεων, των ποταμών κλπ, όπως αναφέρονται στον Ηρόδοτο. Καταγράφουν στο χάρτη πληροφορίες για τις γλώσσες, τις θρησκείες και τα πολιτεύματα των λαών την εποχή του Ηροδότου.</p> <p>Φιλοτεχνούν επίσης ένα αντίστοιχο πανώ με τον σημερινό χάρτη της περιοχής αυτής και συμπληρώνουν το χάρτη με τις αντίστοιχες πληροφορίες για τις γλώσσες που μιλιούνται στην περιοχή, τις θρησκείες, τα πολιτεύματα, κ.λ.π.</p> <p>Αντιπαραβάλλουν τους δύο χάρτες και συζητούν θέματα όπως:</p> <p>η ιστορική εξέλιξη οι συνέπειες της ιστορικής εξέλιξης, η αξία των ιστορικών πηγών και η αξιοπιστία τους. (Ιστορία, Γεωγραφία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική, Νοηματική, Ελληνικά).</p>

<p>των ανθρώπων, η έννοια της <i>ύβρεως</i> (Α 29-33, 86-88, 141-144), και τους τρόπους με τους οποίους αυτές οι αντιλήψεις δημιουργούν συνοχή στο έργο, να κατανοήσουν την ιστοριογραφική αντίληψη του Ηροδότου, δηλαδή τον τρόπο με τον οποίο ερμηνεύει το ιστορικό γεγονός της σύγκρουσης ανάμεσα στους Έλληνες και τους Πέρσες, και να εκτιμήσουν τόσο την πρώτη απόπειρα καταγραφής οικουμενικής ιστορίας και τον ανθρωποκεντρικό της χαρακτήρα, όσο και τη σύνδεση της πολεμικής σύγκρουσης (Ζ102-120, Η196-208) με την αντιπαράθεση του ασιατικού με τον ελληνικό κόσμο και λόγο: πολιτική-πολιτειακή, πολιτιστική - ιδεολογική σύγκρουση (Γ 80-83, Ε 49-51, 55-61, Η 8-11, 101-105), να αντιληφθούν τη θέση των εθνογραφικών και γεωγραφικών παρεκβάσεων στο ιστορικό έργο του Ηροδότου (Β 17-27, . 5-13, 31 και 36 κ.ά.) και να προσεγγίσουν μέσω αυτών των παρεκβάσεων τον κόσμο της Ανατολής, όπως τον διαγράφει ο ιστορικός και, παράλληλα, να προσπαθήσουν να ερμηνεύσουν τη στάση του Ηροδό-</p>	<p>χείων, οι αφηγηματικές τεχνικές, η δομή και η σύνθεση του έργου.</p>	<p><i>Κάνουν έρευνα σε πηγές και γράφουν τη βιογραφία του Ηροδότου.</i></p> <p><i>Συγκεντρώνουν και καταγράφουν τις απόψεις του Ηροδότου για τη ζωή. Συζητούν γι' αυτές και ξεχωρίζουν όσες θεωρούν ότι μπορεί να ισχύουν και στην εποχή μας.</i></p> <p><i>Εντοπίζουν τις αλλαγές που παρατηρούνται στις απόψεις των ανθρώπων, ανάλογα με την εποχή και τις συνθήκες και δίνουν ερμηνείες. Αναζητούν και μοιράζονται στην ομάδα ανάλογα παραδείγματα από τη δική τους εμπειρία. Καταγράφουν τα συμπεράσματά τους.</i></p> <p><i>(Ιστορία, Λογοτεχνία, Μαθηματικά, Τεχνολογία, Φυσική Αγωγή, Αισθητική Αγωγή, Γεωγραφία).</i></p> <p><i>Συγκεντρώνουν υλικό από διάφορες πηγές και φτιάχνουν χάρτες με την εξελισσόμενη πορεία των περσικών πολέμων. Φτιάχνουν αφίσες με τον οπλισμό και την ενδυμασία των αντιπάλων καθώς και τα ονόματα των ηγετών.</i></p> <p><i>Με βάση το κείμενο του Ηροδότου παρουσιάζουν μια δραματοποιημένη απόδοση της σύγκρουσης μεταξύ Ελλήνων και Περσών, στην οποία συμπεριλαμβάνουν σκηνές που αναφέρονται στις αφορμές και τις αιτίες της, στην εξέλιξη της και στις συνέπειες.</i></p> <p><i>Συγκροτούν ένα ετεροχρονισμένο «Συμβούλιο των Εθνών του ΟΗΕ» που συζητάει με σκοπό να παύσουν οι εχθροπραξίες.</i></p> <p><i>Εκδίδουν ένα «ψήφισμα».</i></p> <p><i>(Ιστορία, Λογοτεχνία, Μαθηματικά, Τεχνολογία, Φυσική Αγωγή, Αισθητική Αγωγή, Γεωγραφία).</i></p> <p><i>Συζητούν τη στάση του Ηροδότου ως ιστορικού των περσικών πολέμων. Διατυπώνουν υποθέσεις για πιθανές δυσκολίες και διλήμματα που αντιμετώπισε (π.χ. στη συλλογή και διασταύρωση των πληροφοριών, στην διαμόρφωση «αντικειμενικής» στάσης κ.λ.π.) και εξετάζουν τις λύσεις που έδωσε.</i></p> <p><i>Διατυπώνουν κριτικές απόψεις για το έργο του.</i></p> <p><i>(Ιστορία, Λογοτεχνία, Μαθηματικά, Τεχνολογία, Φυσική Αγωγή, Αισθητική Αγωγή, Γεωγραφία).</i></p> <p><i>Διαχωρίζουν τα αφηγηματικά από τα αμιγώς ιστορικά αποσπάσματα στο έργο του. Διαχωρίζουν επίσης τα ιστορικά από τα μυθικά στοιχεία στα κείμενά του, βρίσκοντας συγκεκριμένα παραδείγματα.</i></p> <p><i>Συζητούν για τις έννοιες φήμη, παράδοση, μύθος, θρύλος, υπόθεση, ιστορικό ανέκδοτο, εικασία, γεγονός, απόδειξη, τεκμήριο, προκατάληψη, αντικειμενικότητα. Δίνουν παραδείγματα και διατυπώνουν «ορισμούς».</i></p> <p><i>Συζητούν τις διαφορές μεταξύ ιστορίας και λογοτεχνίας.</i></p> <p><i>Οργανώνουν διαλογική αντιπαράθεση σε δύο ομάδες με θέμα «Ιστορία ή Λογοτεχνία».</i></p> <p><i>Με βάση την αντιπαράθεση αυτή ορίζουν τις διαφορετικές λειτουργίες κάθε μιας.</i></p> <p><i>(Ιστορία, Λογοτεχνία, Τεχνολογία, Αισθητική Αγωγή).</i></p>
--	--	--

<p>του απέναντί του, να εκτιμήσουν την αφηγηματική τέχνη του Ηροδότου, να κατανοήσουν τη σχέση του αφηγηματικού με τον πραγματολογικό / ιστορικό λόγο, να αναζητήσουν τους αρμούς που δένουν τα δύο αυτά στοιχεία και να αντιληφθούν τη λογοτεχνική αξία του έργου,</p> <p>να μελετήσουν τη γλώσσα του Ηροδότου με αναφορές στο πρωτότυπο,</p> <p>να διερευνήσουν και να κατανοήσουν τη σύνθεση του έργου, η οποία εμπεριέχει πολλαπλότητα και ενότητα.</p>		<p><i>Σχολιάζουν τον οικονομικό παράγοντα στην Ιστορία του Ηροδότου. Συγκεντρώνουν πληροφορίες για την επίδραση του οικονομικού παράγοντα σήμερα στον ίδιο γεωγραφικό χώρο. Επισημαίνουν διαφορές και ομοιότητες και καταγράφουν τα συμπεράσματά τους. (Ιστορία, Ελληνικά, Πληροφορική).</i></p> <p><i>Αναζητούν παραδείγματα Αλαζονείας της Δύναμης από την αρχαιότητα έως σήμερα (π.χ. Αθηναίοι-Συρακούσιοι, Ναπολέον, Χίτλερ, Σαντάμ- Μπους) και μοιράζονται ρόλους σε δραματοποιημένες αποδόσεις των παραδειγμάτων. Ερευνούν τις προφάσεις και τις πραγματικές αιτίες των συγκρούσεων που συνδέονται με τις παραπάνω περιπτώσεις. Καταγράφουν τις συνέπειες των πολεμικών συγκρούσεων. (Ιστορία, Γεωγραφία, Λογοτεχνία, Πληροφορική).</i></p> <p><i>Οι μαθητές κάνουν κατά ομάδες το πορτραίτο των Περσών βασιλέων Κροίσου, Κύρου και Ξέρξη και ύστερα γραπτή εργασία για το χαρακτήρα κάθε ενός. Ακολουθεί συζήτηση με στόχο να βγουν συμπεράσματα για τους ανθρώπινους χαρακτήρες και το πώς διαμορφώνονται. Κάνουν σύγκριση ύστερα:</i></p> <p><i>α. των χαρακτήρων και β. της συμπεριφοράς των Ελλήνων στρατηγών. (Ιστορία, Λογοτεχνία, Πληροφορική).</i></p> <p><i>Συζητούν το θέμα: «Η εθνολογία στον Ηρόδοτο» και το συνδέουν με σχετικά προγράμματα πολυμέσων. Αξιοποιούν το διαδίκτυο για πληροφορίες σχετικές με τους τόπους και τους λαούς της ηροδότεια ιστορίας και αναζητούν επιβιώσεις ή αλλαγές (δηλαδή γίνεται σύγκριση με τους σύγχρονους τόπους και λαούς στα αντίστοιχα μέρη). Διατυπώνουν με βάση την προηγούμενη εργασία αναλυτικό ορισμό της εθνολογίας. Βρίσκουν ομοιότητες και διαφορές με την Ιστορία, την Κοινωνική Ανθρωπολογία και άλλες συγγενείς επιστήμες. Συζητούν και προσδιορίζουν σημερινά ζητήματα που αφορούν την εθνολογία. (Γεωγραφία, Πληροφορική, Ιστορία).</i></p> <p><i>Συζητούν κατά ομάδες και συνθέτουν μια δραματοποιημένη ιστορία για τη ζωή μια κωφής στην Ηροδότεια εποχή. Σύμφωνα με τις υποθέσεις που κάνουν, αναπαριστούν τον τρόπο της ζωής της, τις ασχολίες της, τις δυσκολίες και τα όνειρά της. (Ελληνικά, Νοηματική γλώσσα, Εικαστικά).</i></p> <p><i>Καταγράφουν αφηγήσεις απλών σημερινών ανθρώπων για διάφορα θέματα της καθημερινής ζωής και κάνουν σύγκριση με τον κόσμο του Ηροδότου.</i></p>
---	--	---

Προτεινόμενα διαθεματικά σχέδια εργασίας

1. Όμηρος

- Η φιλοξενία του Οδυσσέα στο νησί των Φαιάκων.
- Οι αθλητικοί αγώνες ως «παιδιά».
- Η ζωή και το έργο του Ομήρου
- Χαρτογράφηση του ομηρικού κόσμου
- Ποιητικό-φανταστικό-μυθικό ταξίδι μέσα στον πραγματικό κόσμο: Βιωματικά εργαστήρια με αφορμή το ποιητικό σύμπαν της Οδύσσειας
- Ο υλικός πολιτισμός της Οδύσσειας
- Οι κινηματογραφικές Οδύσσειες
- Οδύσσειες σε καρτούνς
- Έκθεση βιβλίου σχετικά με την Οδύσσεια
- Η Οδύσσεια στη νοηματική γλώσσα
- Ο κόσμος του Ομήρου συναντά την εποχή της πληροφορικής
- Η τέχνη της ποίησης (Με ποιους τρόπους εκφράζονται οι ποιητές;)
- Ο κόσμος των θεών
- Οι ομηρικοί ήρωες
- Η Πηνελόπη
- Θεές, βασίλισσες και κοινές θνητές στην Οδύσσεια.
- Ο «νόστος»

2. Ηρόδοτος

- Γεωγραφικά στοιχεία στις Ιστορίες του Ηροδότου
- Λαοί και πολιτισμοί στις Ιστορίες του Ηροδότου
- Η ζωή και το έργο του πατέρα της ιστορίας (CD στη νοηματική)
- Οι περσικοί πόλεμοι (θεατρική παράσταση στην νοηματική)

ΤΑΞΗ Β΄

Στόχοι	Θεματικές Ενότητες (διατιθέμενος χρόνος)	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Ομηρικά έπη ΙΙ. Ιλιάδα		
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται:</p> <p>να γνωρίσουν το μύθο και να κατανοήσουν την πλοκή του, να διαπιστώσουν και να κατανοήσουν πώς ο ποιητής μεταπλάθει τον επικό μύθο σε επικό ποίημα με κέντρο την «μήνιν» του Αχιλλέα στα κρίσιμα σημεία της (κορύφωση, εξελικτική πορεία / κατάληξη και συνέπειες για τους Αχαιοούς και τους Τρώες) και, ως αφετηρία και δικαιώσή της, τη «βουλή» του Δία (Διός δ' ετελείετο βουλή) και με βασικά θέματα τον 'πόλεμο' (συλλογική μάχη, μονομαχία, αριστεία, επώνυμες ανδροκτασίες) και την 'ομιλία' (εταιρική, συζυγική), μέσα από κειμενικά δείγματα χαρακτηριστικά για την εξέλιξη της πλοκής του μύθου, να γνωρίσουν και να κατανοήσουν τη δράση και τη συμπεριφορά των κυριότερων ηρώων της <i>Ιλιάδας</i> τόσο σε σχέση με την εξέλιξη της πλοκής, όσο και στο πλαίσιο των αρχετυπικών ανθρωπινων σχέσεων, όχι ως προτύπων αν-</p>	<p>Ανθολόγιο που περιλαμβάνει: περιλήψεις, αναδιηγήσεις, αναγνώσεις και αναλυτική επεξεργασία ορισμένων ραψωδιών.</p> <p>Θέματα: μήνις Αχιλλέα, ηρωικό – πολεμικό, ηρωικό - αντιπολεμικό στοιχείο, αξίες (φιλία, οικογένεια, γενιά, τιμή του ήρωα), αφηγηματικές τεχνικές, εκφραστικά μέσα, ομοιώτητες και διαφορές των επών</p>	<p>Οι μαθητές:</p> <p><i>Μελετούν, κατανοούν και οργανώνουν την πλοκή της Ιλιάδας: Φτιάχνουν περιλήψεις, χάρτες, πίνακες, χρονολογικούς χάρτες και τους τοποθετούν στην τάξη. Κάνουν διορθώσεις και συμπληρώσεις, με τις καινούργιες πληροφορίες που συγκεντρώνουν σε κάθε καινούργιο μάθημα.</i></p> <p><i>(Αρχαία από πρωτότυπο, Ελληνικά, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</i></p> <p><i>Φτιάχνουν την αλυσίδα των γεγονότων της Ιλιάδας στη χρονική τους αλληλουχία, χρησιμοποιώντας εικόνες, ζωγραφιές ή κείμενα και την αναρτούν στην τάξη. Παρατηρούν και διακρίνουν τη «φυσική» και την «ποιητική» ροή του χρόνου.</i></p> <p><i>Τοποθετούν τις δράσεις στον γεωγραφικό χώρο. Συζητούν για το «γεωγραφικό» και τον «ποιητικό» χώρο του έργου.</i></p> <p><i>(Αρχαία από Πρωτότυπο, Ελληνικά, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</i></p> <p><i>Αναζητούν στο μάθημα της Ιστορίας τον ιστορικό πυρήνα της ποιητικής υπόθεσης.</i></p> <p><i>Οργανώνουν κατά ομάδες δύο παρουσιάσεις με σλάντς:</i></p> <p><i>Η Τροία του Σλήμαν (συγκεντρώνουν υλικό με τα σχετικά αρχαιολογικά ευρήματα).</i></p> <p><i>Η Τροία της ποίησης (συγκεντρώνουν εικαστικό και λογοτεχνικό υλικό με βάση την Ιλιάδα).</i></p> <p><i>Συζητούν και φτιάχνουν δύο λίστες με χαρακτηριστικά του ποιητικού και του ιστορικού τόπου.</i></p> <p><i>Αναζητούν και παρουσιάζουν ανάλογα παραδείγματα από το μάθημα της λογοτεχνίας και των εικαστικών.</i></p> <p><i>Αναζητούν σε βιντεοσκοπημένο υλικό της νοηματικής γλώσσας ανάλογα παραδείγματα.</i></p> <p><i>(Αρχαία από πρωτότυπο, Ελληνικά, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</i></p> <p><i>Αναζητούν τους επικούς ήρωες στο αρχαίο δράμα, π.χ. Αίας, Αγαμέμνων, Τρώαδες, κ.ά., στη σύγχρονη Λογοτεχνία, Ελληνική και ξένη, π.χ. Ελένη του Σεφέρη και Αγαμέμνων και Ελένη του Ρίτσου κ.ά., και σχολιάζουν την επίδραση των Ομηρικών Επών στην Αρχαία Ελληνική Γραμματεία, στη Νέα Ελληνική και Ευρωπαϊκή Λογοτεχνία και τις Καλές Τέχνες από την αρχαιότητα έως σήμερα.</i></p> <p><i>Αξιοποιούν προγράμματα πολυμέσων για θέματα σχετικά με την Ιλιάδα.</i></p> <p><i>(Αρχαία από πρωτότυπο, Ελληνικά, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</i></p>

<p>θρώπινης συμπεριφοράς, δηλαδή να κατανοήσουν ότι πίσω από τη δράση και τη συμπεριφορά του Αχιλλέα, του Πατρόκλου, του Αγαμέμνονα, του Διομήδη, του Οδυσσέα κ.ά., υπάρχουν η φιλία, ο θυμός, η φιλαρχία, το αίσημα τιμής, η γενναιότητα, η πανουργία κτλ., να γνωρίσουν και να κατανοήσουν τον κόσμο-πολιτισμό της <i>Ιλιάδας</i>, δηλαδή την πολιτική / στρατιωτική οργάνωση των Αχαιών, τις αξίες που εκφράζουν αυτόν τον πολιτισμό, τα ήθη, τα έθιμα, τους θεσμούς και τον υλικό πολιτισμό (αντικείμενα, κατασκευές κ.ά.), καθώς όλα στοιχειοθετούν την επική αληθοφάνεια, να διαπιστώσουν – στο βαθμό που αυτό είναι δυνατόν- τις ομοιότητες και διαφορές <i>Ιλιάδας – Οδύσσειας</i>, αφού γίνεται διδασκαλία και των δύο επών: ενός ηρωικού-πολεμικού και ενός ηρωικού – μεταπολεμικού έπους.</p>		<p><i>Συζητούν τον τρόπο παρουσίασης των ομηρικών θεμάτων από τον κινηματογράφο και οργανώνουν το δικό τους παιχνίδι ρόλων, με αφορμή ενότητες που διδάσκονται ή σκηνές που τους εντυπωσιάζουν και τους εμπνέουν. Επιλέγουν θέματα όπως η «μήνις» του Αχιλλέα, η στάση των θεών, σκηνές του πολέμου και χαρακτηριστικές «ομιλίες».</i></p> <p><i>Φτιάχνουν σκηνικά κατάλληλα και παραθέτουν γραπτές πληροφορίες παράλληλα με τη θεατρική ροή.</i> (<i>Αρχαία από πρωτότυπο, Ελληνικά, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική</i>).</p> <p><i>Φτιάχνουν πορτραίτα των ηρώων της Ιλιάδας, χρησιμοποιώντας πηγές λογοτεχνικές και εικαστικές:</i></p> <p><i>Για κάθε ήρωα/ηρωίδα γίνεται μια αφίσα στην τάξη με όλες τις πληροφορίες και τις κρίσεις των μαθητών για το χαρακτήρα, τη συμπεριφορά, τα χαρίσματα κ.λ.π.</i></p> <p><i>Οι μαθητές συμπληρώνουν, διορθώνουν τα «πορτραίτα» στην εξέλιξη της ιστορίας.</i></p> <p><i>Προσθέτουν σύμβολα, λεπτομέρειες, «μασκώτ» και τους δίνουν το νοηματικό όνομά τους.</i></p> <p><i>Περιγράφουν και αιτιολογούν κάθε καινούργιο χαρακτηρισμό που προσθέτουν.</i></p> <p><i>Συζητούν για την έννοια «ήρωας». Δίνουν παραδείγματα. Την συνδέουν με φυσικά και ψυχικά χαρακτηριστικά. Ερευνούν τη σχέση της με το φύλο, την τάξη, τις συνθήκες της εποχής.</i></p> <p><i>Τοποθετούν την έννοια «ήρωας» μέσα στον Ομηρικό ποιητικό κόσμο,</i></p> <p><i>στις αντίστοιχες ιστορικές περιόδους,</i></p> <p><i>σε άλλες περιόδους της ελληνικής και παγκόσμιας ιστορίας, στη σημερινή πραγματικότητα.</i></p> <p><i>Εντοπίζουν κυριολεκτικές και μεταφορικές σημασίες της λέξης και φτιάχνουν ανάλογα παραδείγματα.</i> (<i>Αρχαία από πρωτότυπο, Ελληνικά, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική</i>).</p> <p><i>Καταγράφουν στοιχεία από τον υλικό πολιτισμό της Ιλιάδας και ιδιαίτερα τα μέταλλα ως υλικό των όπλων και των σκευών, π.χ. σίδηρος, χρυσός, ορείχαλκος κλπ.</i></p> <p><i>Συγκρίνουν τον υλικό πολιτισμό της Ιλιάδας με τον αντίστοιχο κλασικό και σύγχρονο.</i></p> <p><i>Διερευνούν τις επιστήμες, που συνέβαλαν στη σύγχρονη εξέλιξη.</i> (<i>Ιστορία, Λογοτεχνία, Τεχνολογία, Πληροφορική, Μαθηματικά, Φυσική</i>).</p> <p>Συνδέουν την Ιλιάδα με την αρχαιολογική έρευνα: επισκέπτονται μουσεία και σε σχετικούς με το έπος αρχαιολογικούς χώρους.</p> <p><i>Εργάζονται στο θέμα: «Τα ταφικά έθιμα».</i></p>
--	--	--

		<p><i>Αναζητούν επιβιώσεις του έπους στο λαϊκό πολιτισμό, π.χ. μοιρολόγια, ταφικά έθιμα, εκδηλώσεις πένθους.</i> (Λογοτεχνία, Θρησκευτικά, Αισθητική Αγωγή, Οικιακή Οικονομία).</p> <p><i>Καταγράφουν αξίες που διαχέονται στην Ιλιάδα ως στάσεις και πράξεις και κάνουν σύντομες εργασίες γι' αυτές. Τις σχολιάζουν συγκριτικά με σύγχρονες επιβιώσεις τους στο νεοελληνικό πολιτισμό.</i> (Αρχαία από πρωτότυπο, Ελληνικά, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</p> <p><i>Συσχετίζουν και συγκρίνουν τα δύο έπη, την Οδύσσεια και την Ιλιάδα, σε θέματα περιεχομένου και αφηγηματικής τεχνικής. Κάνουν μια παρουσίαση που περιλαμβάνει ομιλία στη νοηματική και παρουσίαση των ομοιοτήτων και διαφορών με θεατρική παρουσίαση σχετικών αποσπασμάτων/χαρακτηριστικών.</i> (Αρχαία από πρωτότυπο, Ελληνικά, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</p>
Αρχαία Ελλάδα: Ο τόπος και οι άνθρωποι		
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται:</p> <p>να γνωρίσουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά περιοχών και τόπων με τους οποίους δέθηκε η ζωή των Ελλήνων στην αρχαιότητα, να διαπιστώσουν και να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι στην αρχαιότητα απαντούσαν στα καθημερινά προβλήματα, να γνωρίσουν τις στάσεις, τις νοοτροπίες και τις συμπεριφορές που υιοθετούσαν στην κάθε περίπτωση και να τα συγκρίνουν με σύγχρονες εμπειρίες, να ανιχνεύσουν και να ερμηνεύσουν τις διαφορές στην αντιμετώπιση και στη βίωση των ποικίλων καθημερινών θεμάτων και να σχολιάσουν τη</p>	<p>Ανθολόγιο που περιλαμβάνει κείμενα που αναφέρονται στους κυριότερους τόπους της αρχαίας Ελλάδας, στο δημόσιο και ιδιωτικό βίο των αρχαίων Ελλήνων, στον τρόπο βίωσης των καθημερινών θεμάτων και στην ενασχόληση των αρχαίων με την επιστήμη και την τεχνολογία.</p>	<p>Οι μαθητές:</p> <p><i>Συγκεντρώνουν από διάφορες περιοχές υλικό (γεωγραφικό, γεωλογικό, αρχαιολογικό, ιστορικό).</i> <i>Στη συνέχεια αναζητούν τις αρχαίες πόλεις και περιοχές και τις ταυτίζουν με τις σημερινές.</i></p> <p><i>Ονοματίζουν τις πόλεις και τις περιοχές στην ελληνική νοηματική γλώσσα.</i> <i>Συζητούν για τα χαρακτηριστικά και την διαδικασία της ονοματοθεσίας των τόπων στη νοηματική και την ελληνική.</i> <i>Βρίσκουν ομοιότητες και διαφορές και αναφέρουν παραδείγματα.</i> <i>Εντοπίζουν τις αλλαγές στις ονομασίες των τόπων, των πόλεων και των κατοίκων μέσα στην ιστορική εξέλιξη.</i> <i>Συζητούν και διερευνούν τις αιτίες.</i> <i>Διατυπώνουν συμπεράσματα.</i> <i>Φτιάχνουν έναν «Χάρτη του 2030» στον οποίον τοποθετούν πόλεις, περιοχές, κράτη, πολιτείες, κ.λ.π., με τα ονόματα που φαντάζονται ότι θα έχουν τότε.</i> (Ιστορία, Αρχαία από πρωτότυπο, Λογοτεχνία, Ελληνικά, Γεωγραφία, Εικαστικά, Πληροφορική).</p> <p><i>Συμμετέχουν, κατά ομάδες, σε εργασίες που αφορούν διάφορα θέματα της καθημερινής ζωής, π.χ. συνθήκες, φαγητά, ενδυμασίες, παιχνίδια κλπ. σε συγκεκριμένους αρχαίους τόπους και τα συγκρίνουν με τα σημερινά.</i> (Γεωγραφία, Πληροφορική, Οικιακή Οικονομία, Ελληνικά Λογοτεχνία).</p> <p><i>Καταγράφουν και σχολιάζουν αρχαία και σύγχρονα επαγγέλματα, συγκεντρώνουν τα σχετικά λεξιλόγια στην αρχαία και</i></p>

<p>διαφοροποιημένη έκφραση μέσα από συγκεκριμένα κείμενα,</p> <p>να διαπιστώσουν, όσο είναι δυνατόν, ομοιότητες και διαφορές που εντοπίζονται μεταξύ εποχών, γραμματειακών ειδών και συγγραφέων μέσα στο πλαίσιο ενός κοινού θέματος,</p> <p>να γνωρίσουν στάσεις ζωής, νοοτροπίες, τρόπους συμπεριφοράς και να τις συγκρίνουν με αντίστοιχες σύγχρονες εμπειρίες,</p> <p>να διαπιστώσουν κοινά θέματα επιστήμης και τεχνολογίας στην αρχαιότητα και τη σύγχρονη εποχή.</p>		<p><i>νέα ελληνική, στην αγγλική και στη νοηματική. (Λογοτεχνία, Οικιακή Οικονομία, Γεωγραφία, Ιστορία, Ελληνικά, Ξένες Γλώσσες).</i></p> <p><i>Συνδέουν τόπους με πρόσωπα μέσα από το μύθο (π.χ. Σπάρτη – Λυκούργος), κατασκευάζουν καταλόγους και τους εμπλουτίζουν με σύγχρονους δημιουργούς και πνευματικούς ανθρώπους από τους συγκεκριμένους τόπους.</i></p> <p><i>Φτιάχνουν έναν μεγάλο χάρτη με τους ιστορικούς τόπους της αρχαίας Ελλάδας.</i></p> <p><i>Σημειώνουν τα μέρη που έχουν επισκεφτεί. Βάζουν δικό τους υλικό, φωτογραφίες και άλλες πληροφορίες στον κάθε τόπο που έχουν επισκεφτεί.</i></p> <p><i>Καλούν έναν ενήλικα κωφό που ταξιδεύει συχνά να τους μιλήσει για τις εμπειρίες του στους ιστορικούς τόπους της αρχαίας Ελλάδας.</i></p> <p><i>Ορίζουν τους επόμενους ταξιδιωτικούς στόχους τους. (Γεωγραφία, Πληροφορική, Οικιακή Οικονομία, Ελληνικά, Λογοτεχνία, Ιστορία).</i></p> <p><i>Συζητούν τις τεχνικές γνώσεις των αρχαίων και τις συγκρίνουν με τις σημερινές.</i></p> <p><i>Κάνουν εργασία στο μάθημα της τεχνολογίας.</i></p> <p><i>Στην εργασία ο κάθε μαθητής ερευνά την σχέση της τεχνικής με τις επιστημονικές γνώσεις και γράφει ένα μικρό σχετικό κείμενο. Οι εργασίες των μαθητών εκτίθενται στο σχολείο σε ειδική ημέρα εκδηλώσεων.</i></p> <p><i>(Γεωγραφία, Μαθηματικά, Φυσική, Τεχνολογία, Πληροφορική, Οικιακή Οικονομία, Λογοτεχνία, Ιστορία).</i></p> <p><i>Εργάζονται σε θέματα τοπικής όπως: οι ασχολίες των ανθρώπων στον τόπο μου και η οικονομική τους δραστηριότητα, τα ήθη και έθιμα του τόπου μου (γιορτές, εκδηλώσεις, κ.ά.), το λιμάνι του τόπου μου ή η λίμνη ως βιότοπος κ.ά.</i></p> <p><i>(Ιστορία, Λογοτεχνία, Τεχνολογία, Γεωγραφία, Ιστορία, Οικιακή Οικονομία, Θρησκευτικά).</i></p> <p><i>Αναζητούν πληροφορίες από την αρχαία γραμματεία για απόψεις της εποχής ως προς τους κωφούς και τη θέση τους στην κοινωνία.</i></p> <p><i>Συζητούν και διατυπώνουν απόψεις.</i></p> <p><i>Ετοιμάζουν μια ομαδική γραπτή εργασία και την δημοσιεύουν στην εφημερίδα του σχολείου.</i></p> <p><i>(Ιστορία, Λογοτεχνία, Τεχνολογία, Γεωγραφία, Ιστορία, Οικιακή Οικονομία).</i></p>
---	--	---

Προτεινόμενα διαθεματικά σχέδια εργασίας

1. Θέματα από την Ιλιάδα

- Η πολεμική τέχνη στην ομηρική εποχή.
- Ο ποιητικός χάρτης της Ιλιάδας- ο αρχαιολογικός/ιστορικός χάρτης του Ιλίου.
- «Σενάριο» της Ιλιάδας για θεατρική παράσταση στη νοηματική.
- Εκδηλώσεις με προβολή ταινιών/σκηνών εμπνευσμένων από την Ιλιάδα. Οι μαθητές προετοιμάζουν και «υποτιτλίζουν» ζωντανά στη νοηματική. Ακολουθούν συζητήσεις για την «ποιητική» γλώσσα του κινηματογράφου, για την απόδοση ενός έργου σε άλλη γλώσσα /σε άλλο καλλιτεχνικό μέσο, σε άλλη εποχή κλπ.
- Οι ήρωες της Ιλιάδας.
- Οι «ήρωες» της καθημερινής ζωής στην Ιλιάδα.

2. Θέματα από το «Άνθρωποι και τόποι»

- Χάρτες της Ελλάδας τότε και τώρα.
- Τρίγλωσσο λεξικό ονομάτων ιστορικών τόπων και ανθρώπων (στην αρχαιοελληνική γλώσσα, τη νεοελληνική, τη νοηματική) σε μορφή έντυπη και ηλεκτρονική.
- Έκθεση δημιουργιών των μαθητών που αναπαριστούν / αναφέρονται στις τεχνολογικές γνώσεις και κατασκευές των αρχαίων Ελλήνων.
- Η ζωή των κωφών στην αρχαία Ελλάδα.
- Δραστηριότητα με τίτλο: Δείπνο στην αρχαία Ελλάδα.

ΤΑΞΗ Γ΄

Στόχοι	Θεματικές Ενότητες (διατιθέμενος χρόνος)	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Δραματική ποίηση		
<p>Με τη διδασκαλία της δραματικής ποίησης, γενικότερα, επιδιώκεται οι μαθητές:</p> <p>να παρακολουθήσουν την εξέλιξη της ελληνικής σκέψης και λογοτεχνίας και παράλληλα να συνειδητοποιήσουν τη διαχρονική αξία των κειμένων της,</p> <p>να συνειδητοποιήσουν ότι «η τραγωδία είναι παιδί της δημοκρατίας»,</p> <p>να έχουν τη δυνατότητα, με μια θεατρική ανάγνωση του κειμένου, να κατανοήσουν: τις διαφορές της δραματικής ποίησης από τα άλλα είδη του λόγου, τις ιδιαιτερότητες του θεατρικού έργου, τις δυνατότητες διαφορετικών σκηνικών ερμηνειών και παραστάσεων του ίδιου έργου.</p>	<p>Τραγωδία, κωμωδία</p> <p>Η σχέση της δραματικής ποίησης με τη δημοκρατία και τους πολιτικούς θεσμούς, η αγωγή του γέλιου και η ανάδειξη της καθημερινής «ανεπίσημης» ζωής του αρχαίου Έλληνα πλάι στη δημόσια εικόνα του.</p>	<p><i>Δημιουργία φακέλου από τους μαθητές με ενημερωτικό υλικό για την αναβίωση του αρχαίου δράματος σήμερα (π.χ. θέατρα και παραστάσεις, ποικιλότητα σκηνικών εκδοχών, ενδυματολογία, φεστιβάλ κ.ά.).</i></p> <p><i>Παρακολούθηση και σχολιασμός πρότυπων θεατρικών παραστάσεων αρχαίου δράματος από βίντεο (στις δραστηριότητες συμμετέχει διερμηνέας νοηματικής).</i></p> <p><i>(Αρχαία από πρωτότυπο, Ελληνικά, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</i></p> <p><i>Ομαδικές εργασίες με αξιοποίηση εκπαιδευτικού λογισμικού και άλλου εκπαιδευτικού υλικού (cd-rom: Δημόσιος και ιδιωτικός βίος των αρχαίων Ελλήνων, βιντεοταινία για το Αρχαίο ελληνικό θέατρο του Π.Ι.).</i></p> <p><i>Οργάνωση μαθητικών θεατρικών παραστάσεων με ομαδικές εργασίες για σκηνικά, χορικά, μουσική κτλ. στη νοηματική.</i></p> <p><i>(Αρχαία από πρωτότυπο, Ελληνικά, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</i></p> <p><i>Επισκέψεις σε αρχαία θέατρα με ξενάγηση και διδασκαλία στη νοηματική, για την τοποθεσία, την ηχητική, τα μέρη θεάτρου, την σκηνική λειτουργία.</i></p> <p><i>(Αρχαία από πρωτότυπο, Γλώσσα, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</i></p>
<p>Ειδικότερα, με τη διδασκαλία της τραγωδίας επιδιώκεται οι μαθητές:</p> <p>να κατανοήσουν, διερευνώντας το μύθο, τις καταστάσεις, το στοχασμό, το ήθος και το λόγο, και να αξιολογήσουν την προσπάθεια των ηρώων να καταλάβουν ποια είναι η θέση τους μέσα στον κόσμο και</p>	<p>Ευριπίδη Ελένη</p> <p>Διαφορετική εκδοχή του σχετικού με την Ελένη μύθου, ματαιότητα του πολέμου, επινοητικότητα με την οποία ο άνθρωπος ξεπερνά τα εμπόδια.</p>	<p><i>Διαθεματικές εργασίες με θέμα: Η Ελένη του μύθου και οι εκδοχές της στην αρχαία και τη σύγχρονη γραμματεία και τέχνη (π.χ. Ελένη του Ομήρου και του Ευριπίδη, Ελένης παλινωδία του Στησίχορου, Ελένης Εγκώμιον του Γοργία, Ελένη του Σεφέρη και Ελένη του Ρίτσου)</i></p> <p><i>(Ελληνικά, Λογοτεχνία, Εικαστικά).</i></p> <p><i>Χρήση του διαδικτύου για συγκέντρωση πληροφοριών σχετικών με κοινούς θεματικούς τόπους στην τραγωδία, στις έμμετρες μεσαιωνικές μυθιστορίες, στα δημοτικά τραγούδια, στα παραμύθια.</i></p> <p><i>(Ελληνικά, Λογοτεχνία, Εικαστικά, πληροφορική)</i></p> <p><i>Συγκέντρωση ενημερωτικού υλικού και διοργάνωση συζητή-</i></p>

<p>πώς μπορούν να την αλλάξουν με τη δράση τους, καθώς και ποια είναι η σχέση τους με τους θεούς να συνειδητοποιήσουν πού οφείλεται το ενδιαφέρον που παρουσιάζει η τραγωδία, έξω από τα όρια τόπου, χρόνου, μόρφωσης</p>		<p><i>σεων μέσα στην τάξη για διαχρονικά θέματα, όπως η ενοχή και η μοίρα στην αρχαιότητα και σήμερα. Οι μαθητές παρουσιάζουν με θεατρικό τρόπο σχετικά βιώματά τους.</i> (Αρχαία από πρωτότυπο, Ελληνικά, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</p> <p><i>Δραματοποιούν ιστορίες και περιστατικά που αναφέρονται στο κάλλος.</i> <i>Παρατηρούν και αναπαριστούν πώς το κάλλος επηρεάζει τη ζωή των ανθρώπων.</i> <i>Παίζουν την ιστορία της Ελένης απ' αυτή τη σκοπιά.</i> <i>Παίζουν την ιστορία από τη σκοπιά των αγοριών και από τη σκοπιά των κοριτσιών της τάξης.</i></p> <p><i>Δίνουν παραδείγματα από την εμπειρία τους, τη λογοτεχνία και την ιστορία, όπου η «καθημερινή πλευρά» της ζωής των ανθρώπων διαλέγεται με την «επίσημη» ιστορία.</i> <i>Φτιάχνουν ένα σατιρικό, κωμικό ή δραματικό δρώμενο με στιγμιότυπα, όπου οι ιστορικές δραστηριότητες ενός διάσημου ιστορικού προσώπου της αρχαιότητας συμβαδίζουν/δεν συμβαδίζουν με τις στιγμές της καθημερινότητάς του.</i> (Αρχαία από πρωτότυπο, Ελληνικά, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</p> <p><i>Συζητούν για την εμπλοκή του θείου στα ανθρώπινα.</i> <i>Συγκεντρώνουν «προσευχές» από διάφορους πολιτισμούς και τις μεταφράζουν στη νοηματική.</i> (Αρχαία από πρωτότυπο, Γλώσσα, Λογοτεχνία, Ιστορία, Θρησκευτικά, Πληροφορική).</p> <p><i>Παρακολούθηση της θεατρικής παράστασης «Ελένη» (φεστιβάλ ή χρησιμοποίηση των πολυμέσων)</i> <i>Οι μαθητές οργανώνουν τη συμμετοχή διερμηνέα νοηματικής και διαπραγματεύονται μαζί του την διαδικασία και τις ανάγκες τους στη διερμηνεία.</i> (Αρχαία από πρωτότυπο, Ελληνικά, Νοηματική γλώσσα, Λογοτεχνία, Ιστορία, Θρησκευτικά, Πληροφορική).</p>
<p>Με τη διδασκαλία της κωμωδίας επιδιώκεται οι μαθητές: να συλλάβουν ή και να δημιουργήσουν μια κωμική κατάσταση με τη συνειδητή 'αγωγή του γέλιου', να αντιληφθούν και να χαρούν την ευτράπελη διάθεση των κειμένων, τα ευρήματα της παιχνιδιάρικης φαντασί-</p>	<p>Αριστοφάνη Όρνιθες Δαφυγή των ανθρώπων από τις δυσκολίες του κόσμου στο βασίλειο του παραμυθιού, ίδρυση της πόλης των πουλιών μεταξὺ ουρανοῦ και γῆς, μεταξὺ θεῶν και ανθρώπων</p>	<p><i>Επίσκεψη σε θεατρικά μουσεία για ενημέρωση πάνω σε σημαντικές παραστάσεις αρχαίας κωμωδίας (π.χ. Όρνιθες Θεάτρου Τέχνης κ.ά.).</i></p> <p><i>Δημιουργία φακέλου με υλικό από τον τύπο, από φωτογραφικές εκθέσεις, από σκηνογραφίες, από γελοιογραφίες, κ.ά., για τον κοινωνικό-σατιρικό χαρακτήρα της κωμωδίας και δι-οργάνωση συζήτησης με θέμα τη φύση της κωμωδίας ως θεάματος ψυχαγωγικού και διδακτικού.</i> (Αρχαία από πρωτότυπο, Ελληνικά, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</p> <p><i>Αναζητούν αντίστοιχες παραστάσεις από το θέατρο των κωφών στην Ελλάδα ή άλλες χώρες.</i> <i>Οργανώνουν τις δικές τους παραστάσεις στη νοηματική</i></p>

<p>ας, της έντεχνης παρωδίας και του λεκτικού χιούμορ, το οποίο ασκεί, ωστόσο, καυστική κριτική στους θεσμούς της εποχής, να διαπιστώσουν ότι οι άνθρωποι χαρακτήρες του Αριστοφάνη, η ατομικότητα και η ζωντάνια τους, η διάθεσή τους να απολαύσουν τη ζωή όπως είναι, θυμίζουν χαρακτηριστικές 'φιγούρες' του νεοελληνικού κόσμου, να κατανοήσουν ότι η αριστοφανική κωμωδία με την πολυφωνία, τη διακωμώδηση γνωστών προσώπων της αθηναϊκής κοινωνίας, το θόρυβο που δημιουργεί στη σκηνή, τα τολμηρά λογοπαίγνια και υπονοούμενα επιβιώνει σε σύγχρονα λαϊκά δρώμενα και θεατρικά είδη, να αντιληφθούν την ιδιαιτερότητα του λαϊκού λόγου, που αντιτίθεται στον λόγο της εξουσίας και προβάλλει την πολιτική και κοινωνική επικαιρότητα μελετώντας (όσο το επιτρέπει η μετάφραση) τη γλώσσα της κωμωδίας.</p>	<p>(Νεφέλοκοκκυγία)</p>	<p>με ενότητες από τη θεματολογία της κλασικής αρχαιοελληνικής κωμωδίας. (Αρχαία από πρωτότυπο, Ελληνικά, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</p> <p><i>Καταγράφουν τη θεματολογία της αρχαίας κωμωδίας. Ερευνούν μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα τα χαρακτηριστικά του κωμικού στοιχείου στην αρχαία κωμωδία. (Αρχαία από πρωτότυπο, Ελληνικά, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</i></p> <p><i>Επιλέγουν παραδείγματα από το χιούμορ, που τους αρέσει περισσότερο: αγαπημένες τους κωμωδίες ή ανέκδοτα στην νοηματική ή στην ελληνική, κόμικς, ταινίες και σειρές από την τηλεόραση ή σε βίντεο, αστεία και πλάκες αυθόρμητες της καθημερινής ζωής, κ.λ.π. και τα παρουσιάζουν στους συμμαθητές τους. Οι παρουσιάσεις περιλαμβάνουν στοιχεία για την ταυτότητα του κάθε χιουμοριστικού δημιουργήματος (η/οι δημιουργός/οί, χρονολόγηση, θεματολογία και περιγραφή του κωμικού στοιχείου). Το υλικό παρουσιάζεται σε εκδήλωση του σχολείου με τίτλο «Κωμικό πανόραμα». Οι μαθητές κατά ομάδες κάνουν παρουσίαση των έργων. (Ελληνικά, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</i></p> <p><i>Το σχολείο οργανώνει «διαγωνισμό γέλιου». Οι μαθητές βιντεοσκοπούν και επεξεργάζονται το υλικό με βάση τα ερωτήματα:</i></p> <p><i>α. ποιο είναι το νόημα του κωμικού;</i> <i>β. με ποιους τρόπους καθορίζει τις προσωπικές σχέσεις και την κοινοτική ζωή;</i> (Αρχαία από πρωτότυπο, Ελληνικά, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</p> <p><i>Οι μαθητές συζητούν για τη σημασία των όρων κωμωδία, σάτιρα, αστείο, πλάκα, φάρσα, πείραγμα, παραδοσιακά κωμικά δρώμενα, διακωμώδηση, ειρωνία, σαρκασμός γελοιογραφία, κόμικ, επιθεώρηση, κ.λ.π. Συγκεντρώνουν από διάφορες πηγές σχετικό υλικό. Κατατάσσουν το υλικό κατά κατηγορίες στη «γωνιά του χιούμορ» στη βιβλιοθήκη. (Αρχαία από πρωτότυπο, Ελληνικά, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</i></p> <p><i>Οι μαθητές ενθαρρύνονται να φέρνουν συνέχεια «ζωντανό» χιουμοριστικό υλικό από το σπίτι, από τις παρέες τους, από τον κινηματογράφο ή την τηλεόραση, από περιοδικά ή βιβλία. Ενθαρρύνονται ιδιαίτερα να φέρνουν στην τάξη τα ανέκδοτα και αστεία που μαθαίνουν στην Κοινότητα των Κωφών.</i></p>
---	--------------------------------	--

	<p><i>Επίσης την ώρα του μαθήματος, μεταξύ των μαθημάτων, στα μικροδιαλείμματα και στα διαλείμματα στην αυλή διαμορφώνεται κλίμα που εμπνέει και υποστηρίζει την αυθόρμητη και δημιουργική εκδήλωση της φυσικής κωμικής «φλέβας» των μαθητών. Όταν είναι δυνατόν το υλικό αυτό βιντεοσκοπείται και πλουτίζει «τη γωνία του χιούμορ» στη βιβλιοθήκη.</i></p> <p>(Αρχαία από πρωτότυπο, Ελληνικά, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</p> <p><i>Οι μαθητές συζητούν και επιχειρηματολογούν για το ρόλο της κωμωδίας και του χιούμορ στην κοινωνική και πολιτική ζωή.</i></p> <p><i>Οργανώνουν έκθεση γελοιογραφίας και κατατάσσουν τις γελοιογραφίες, ανάλογα με τη θεματολογία τους.</i></p> <p><i>Καταγράφουν πιθανές κοινωνικές και πολιτικές αλλαγές, στις οποίες θα μπορούσε να είχε συμβάλει η γελοιογραφία.</i></p> <p>(Ελληνικά, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</p> <p><i>Συζητούν για τις διαφορετικές στάσεις των ανθρώπων και των ομάδων ως προς το νόημα του «αστείου».</i></p> <p><i>Φέρνουν παραδείγματα από την εμπειρία τους, σε σχέση με τα αστεία στην ελληνική και τα αστεία στη νοηματική. Τεκμηριώνουν και αιτιολογούν το φαινόμενο.</i></p> <p>(Αρχαία από πρωτότυπο, Ελληνικά, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</p> <p><i>Συζητούν για τη διαχρονικότητα της αρχαιοελληνικής κωμωδίας.</i></p> <p><i>Εντοπίζουν και καταγράφουν παράγοντες που συντελούν σ' αυτό.</i></p> <p><i>Αναζητούν παρόμοια παραδείγματα σε άλλες δημιουργίες και δημιουργούς, που αντέχουν στο χρόνο και μπορούν να χαρακτηριστούν κλασσικά (Θερβάντες, Σαίξπηρ, Μολιέρος, Σαρλώ).</i></p> <p><i>Επιλέγουν και δραματοποιούν στη νοηματική χαρακτηριστικά αποσπάσματα από αυτούς.</i></p> <p>(Ελληνικά, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</p> <p><i>Γλωσσικές ασκήσεις / παιχνίδια μέσα στην τάξη για την κατανόηση της ιδιαίτερης γλώσσας και του ύφους της κωμωδίας και συσχετισμοί με σύγχρονα κωμικά στοιχεία (λεκτικό χιούμορ, σάτιρα της καθημερινότητας, αστεϊσμοί, παιχνίδια με τη σύνθεση των ονομάτων στην ελληνική και τη νοηματική).</i></p> <p>(Αρχαία από πρωτότυπο, Ελληνικά, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</p> <p><i>Εργασίες και δραστηριότητες με θέματα:</i></p> <p><i>α. την ειρηνική συνύπαρξη όλων των όντων της φύσης, όπως υποβάλλεται μέσα από τη συνύπαρξη των πουλιών με</i></p>
--	--

		<p>τους θεούς και τους ανθρώπους και β. με το θέμα της ουτοπίας (καταφυγή σε φανταστικούς κόσμους).</p> <p>(Αρχαία από πρωτότυπο, Ελληνικά, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</p>
<p>Φιλοσοφικά κείμενα</p>		
<p>Με τη διδασκαλία του Ανθολογίου φιλοσοφικών κειμένων επιδιώκεται οι μαθητές να αποκτήσουν βασικές γνώσεις για την ιστορία της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφικής σκέψης και να προβληματιστούν γύρω από τα ζητήματα που αυτή έθεσε σε σχέση με τον κόσμο και τον άνθρωπο, να βοηθηθούν μέσα από τη γνωριμία τους με το φιλοσοφικό λόγο στην κατανόηση του αρχαίου ελληνικού κόσμου, αλλά και την επίδραση που άσκησε στη νεότερη εποχή,</p>	<p>Ανθολόγιο φιλοσοφικών κειμένων</p> <p>Ανθολόγιο αρχαίων ελληνικών φιλοσοφικών κειμένων, τα οποία θα αντληθούν από τους Προσωκρατικούς Φιλοσόφους, τον Πλάτωνα, τον Αριστοτέλη και τους φιλοσόφους της ύστερης ελληνικής αρχαιότητας. Τα κείμενα θα προάγουν τη θεμελίωση ενός σύγχρονου προβληματισμού γύρω από θέματα ηθικής, κοινωνικής και πολιτικής φιλοσοφίας</p>	<p><i>Οι μαθητές αναζητούν στο εγχειρίδιο και σε λεξικά τον ορισμό και το περιεχόμενο του όρου «φιλοσοφία». Αναζητούν επίσης</i></p> <p><i>εικαστικό υλικό σχετικό με τον όρο.</i></p> <p><i>Αναφέρουν και καταγράφουν ερωτήματα που απασχολούν και απασχόλησαν τη φιλοσοφία.</i></p> <p><i>Ζωγραφίζουν και γράφουν τις σκέψεις τους για τη φιλοσοφία.</i></p> <p><i>Συγκεντρώνουν και εκθέτουν τα παραπάνω υλικά στην «Φιλοσοφική γωνιά» της βιβλιοθήκης.</i></p> <p><i>Γράφουν ένα σύντομο κείμενο για τους προσωπικούς τους στόχους από το μάθημα.</i></p> <p>(Αρχαία από πρωτότυπο, Ελληνικά, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</p> <p><i>Οργανώνεται «εργαστήριο γνωριμίας με τους προσωκρατικούς φιλοσόφους». Οι μαθητές συγκεντρώνουν, μελετούν και συζητούν πληροφορίες για τους φιλοσόφους, για το έργο τους και τις ιστορικές και κοινωνικές συνθήκες της εποχής που έζησαν.</i></p> <p><i>Οργανώνουν συζητήσεις σε μικρές ομάδες με θέμα τα ερωτήματα στα οποία προσπάθησαν να δώσουν απάντηση οι προσωκρατικοί.</i></p> <p><i>Διατυπώνουν στη νοηματική και σε γραπτά ελληνικά τις απαντήσεις που έδωσαν οι φιλόσοφοι. Τι απαντήσεις δίνουν τώρα οι ίδιες/ίδιοι σ' αυτά τα ερωτήματα;</i></p> <p><i>Πώς τεκμηριώνουν τις απαντήσεις τους;</i></p> <p><i>Πώς ερμηνεύουν τις απαντήσεις των προσωκρατικών;</i></p> <p><i>Το εργαστήριο κλείνει με ανακεφαλαίωση που κάνει κάθε μέλος της ομάδας και με την συλλογική ανακεφαλαίωση, την οποία βιντεοσκοπούν.</i></p> <p><i>Αποδίδουν ύστερα τη βιντεοσκοπημένη ανακεφαλαίωση στην ελληνική γλώσσα.</i></p> <p>(Αρχαία από πρωτότυπο, Γλώσσα, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</p> <p><i>Οργάνωση «φιλοσοφικού εργαστηρίου» με θέμα τον Σωκράτη και τον Πλάτωνα.</i></p> <p><i>Οι μαθητές μελετούν σχετικό υλικό και παρουσιάζουν τη βιογραφία και το έργο τους στη νοηματική.</i></p> <p><i>Ερευνούν και συγκεντρώνουν τις βασικές φιλοσοφικές απόψεις του Σωκράτη και του Πλάτωνα και τις καταγράφουν στην ελληνική.</i></p> <p><i>Συζητούν για τη διαχρονική επίδραση των ιδεών τους και τη σημασία του έργου τους στην εποχή μας.</i></p> <p><i>Οργανώνουν «αντιπαραθετικές συζητήσεις» σχετικά:</i></p>

<p>να μάθουν να οργανώνουν λογικά τη σκέψη τους και να χρησιμοποιούν τεκμηριωμένα και λογικά επιχειρήματα για τη θεμελίωσή της</p> <p>να αντιληφθούν τη διαχρονικότητα και τη διαλεκτικότητα της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφικής σκέψης.</p>	<p><i>α. με τη στάση του Σωκράτη στο δικαστήριο,</i> <i>β. με τις απόψεις του Πλάτωνα για την οργάνωση της ευνομούμενης πολιτείας και</i> <i>γ. με το απόσπασμα του «Κρατύλου» που αναφέρεται στους κωφούς</i> (Αρχαία από πρωτότυπο, Ελληνικά, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</p> <p><i>Οι μαθητές φτιάχνουν ύστερα από μελέτη των πηγών ένα φυλλάδιο για τον Αριστοτέλη.</i> <i>Το φυλλάδιο συνοδεύεται από cd στη νοηματική.</i> <i>Στο αφιέρωμα αυτό καταγράφονται οι σπουδαιότερες απόψεις που διατύπωσε ο Αριστοτέλης.</i> <i>Οι μαθητές ερευνούν και προσπαθούν να δώσουν απάντηση στην τεράστια απήχηση της αριστοτελικής σκέψης μέχρι σήμερα. Διατυπώνουν υποθέσεις και τις συζητούν.</i> <i>Ερευνούν τη σημασία της έννοιας «Λογική» στον Αριστοτέλη, σε επόμενες εποχές και φιλοσοφικά ρεύματα και στην εποχή μας.</i> <i>Μελετούν διεξοδικά και διατυπώνουν στη νοηματική τις δημοφιλείς απόψεις του Αριστοτέλη σχετικά με τη Λογική.</i> <i>Πειραματίζονται στην εφαρμογή τους.</i> <i>Διατυπώνουν συμπεράσματα.</i> (Αρχαία από πρωτότυπο, Ελληνικά, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</p> <p><i>Αναζητούν στις σημερινές επιστήμες απαντήσεις σε θέματα που απασχόλησαν τους φιλοσόφους, χρησιμοποιώντας λεξικά, βιβλία, το διαδίκτυο και άλλες πηγές.</i> <i>Καταγράφουν περιληπτικά τις πληροφορίες που βρίσκουν.</i> <i>Φτιάχνουν πανώ στο οποίο καταγράφουν τα ερωτήματα και τις απαντήσεις διαχρονικά, συμπληρώνοντας τόπους, πολιτισμούς και φιλοσόφους /επιστήμονες.</i> <i>Δραματοποιούν ζητήματα « αιχμής» της φιλοσοφικής σκέψης με σενάρια από τη λογοτεχνία, τη φιλοσοφία ή με βάση τις δικές τους σκέψεις.</i> (Αρχαία από πρωτότυπο, Ελληνικά, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</p> <p><i>Σύνθεση εποπτικών πινάκων με χρήση Η/Υ για τις περιόδους της Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας (πρώιμη, κλασική και ύστερη) και τους αντιπροσωπευτικότερους φιλοσόφους</i> (Αρχαία από πρωτότυπο, Ελληνικά, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</p> <p><i>Οργάνωση συζητήσεων φιλοσοφικής επιχειρηματολογίας με θέμα τη σύγκριση και αξιολόγηση των ποικίλων κοσμολογικών, ηθικών και πολιτικών θέσεων των αρχαίων φιλοσόφων.</i> (Αρχαία από πρωτότυπο, Ελληνικά, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</p> <p><i>Επισήμανση των κεντρικών θέσεων των αρχαίων Ελλήνων</i></p>
--	---

		<p><i>φιλοσόφων για τον κόσμο, τον άνθρωπο και τον πολιτισμό και συσχετισμοί με σύγχρονους προβληματισμούς.</i></p> <p><i>Οι μαθητές προσπαθούν να χρησιμοποιήσουν το λεξιλόγιο και το ύφος της φιλοσοφικής σκέψης στο γραπτό τους.</i></p> <p>(Αρχαία από πρωτότυπο, Ελληνικά, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</p> <p><i>Οι μαθητές κάνουν ανασκόπηση της εργασίας στο μάθημα.</i></p> <p><i>Ελέγχουν αν προσέγγισαν τον ατομικό στόχο που είχαν ορίσει για το μάθημα. Καταγράφουν το 'κέρδος' τους από το μάθημα, αν υπάρχει.</i></p> <p>(Αρχαία από πρωτότυπο, Ελληνικά, Λογοτεχνία, Ιστορία, Εικαστικά, Τεχνολογία, Πληροφορική).</p>
--	--	---

Προτεινόμενα διαθεματικά σχέδια εργασίας

Ευριπίδου Ελένη

- Γυναικεία πρόσωπα σε πρωταγωνιστικό ρόλο, από την αρχαιότητα έως σήμερα.
- Συζυγική πίστη και τιμή στην ελληνική κοινωνία.
- Ο ξενιτεμός των Ελλήνων διαχρονικά.
- Εκούσια και ακούσια μετανάστευση: Διαχρονική τάση των ανθρώπων να εγκαταλείπουν τον τόπο τους, όταν οι κοινωνικές συνθήκες το επιβάλλουν.

Αριστοφάνους όρνιθες

- Άνθρωπος και φύση. Συμβίωση των ανθρώπων με τα πουλιά. Είδη πουλιών.
- Η κωμική παράδοση της ελληνικής κοινότητας των κωφών.
- Κωμικά δρώμενα στην ελληνική νοηματική.
- Ανέκδοτα από την κοινότητα των κωφών.

Φιλοσοφικά κείμενα

- Η αλληλεπίδραση φιλοσοφικού στοχασμού και ιστορικοπολιτικών γεγονότων.
- Έκφραση του φιλοσοφικού λόγου με λογικά και πειστικά επιχειρήματα.
- Στενή σύνδεση φιλοσοφίας και επιστήμης στην Αρχαία Ελλάδα.
- Συγγένεια κάποιων κλάδων της φιλοσοφίας, όπως η Οντολογία και η Ηθική, με τα Θρησκευτικά.

4.1.3. Διδακτική Μεθοδολογία

Ισχύουν οι αρχές των ΑΠΣ της γενικής εκπαίδευσης, με ιδιαίτερη έμφαση στ εξής σημεία:

- Υποστηρικτική χρήση της νοηματικής γλώσσας
- Βιωματικός προσέγγιση των ενοτήτων
- Προγραμματισμένες δραστηριότητες για την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης
- Προσεκτικά σχεδιασμένες δραστηριότητες για την καλλιέργεια της ποιητικής και συμβολικής σκέψης
- Έμφαση σε δραστηριότητες με χαρακτήρα παιγνιώδη, ψυχαγωγικό και ενθάρρυνση της αίσθησης του χιούμορ
- Διατίθεται αρκετός χρόνος και υποστηρικτική ατμόσφαιρα για την εξοικείωση με το φιλοσοφικό στοχασμό, με απλή και λιτή προσέγγιση.

4.1.4. Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση στο πλαίσιο του μαθήματος αποβλέπει στην εκτίμηση του βαθμού κατανόησης του κειμένου, επικοινωνίας του μαθητή με αυτό και εξοικείωσής του, τόσο με τον κόσμο και τον πολιτισμό που προβάλλουν, όσο και με τον τρόπο που χρησιμοποιείται, κατά περίπτωση, για την ανάδειξη των στοιχείων που χαρακτηρίζουν αυτό τον κόσμο και συνθέτουν αυτό τον πολιτισμό.

Επομένως, χρησιμοποιούνται ερωτήσεις σύντομης ή εκτενέστερης απάντησης, όταν ελέγχεται πληροφοριακό υλικό. Οι ερωτήσεις αφορούν το γραμματειακό είδος, το περιεχόμενο του κειμένου, τη δομή του κειμένου, χαρακτηρισμούς προσώπων, συγκέντρωση και αξιολόγηση στοιχείων του πολιτισμού, κ.ά. (βλ. διάταγμα).

4.1.5. Απαιτούμενο διδακτικό Υλικό

- Βιβλίο του μαθητή: το βιβλίο συνοδεύεται από CD –ROM με μετάφραση επιλεγμένων κειμένων στη νοηματική γλώσσα
- Βιβλίο καθηγητή
- Βιβλία αναφοράς : Γραμματική και Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας, Λεξικό της Αρχαίας Ελληνικής για σχολική χρήση, Συνοπτική Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας.
- Συμπληρωματικό διδακτικό υλικό :CD-ROM, χάρτες, βιντεοταινίες, φωτογραφικό υλικό.

4.1.6. Προδιαγραφές βιβλίων και λοιπού διδακτικού υλικού

Ισχύουν οι προδιαγραφές των βιβλίων της γενικής εκπαίδευσης με την προσθήκη: τα βιβλία συνοδεύονται από CD-Rom με μετάφραση στη νοηματική.

4.2. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ (από πρωτότυπο)

Το μάθημα αυτό προτείνεται ως μάθημα επιλογής

4.2.1. Αρχές και διδακτική μεθοδολογία του μαθήματος

Καθώς οι γενικοί και επί μέρους στόχοι του μαθήματος της Αρχαίας Ελληνικής γλώσσας από πρωτότυπο παραμένουν κοινοί με αυτούς της γενικής εκπαίδευσης, για την αποτελεσματικότερη πραγμάτωσή τους απαιτούνται διαφοροποιήσεις στην προσέγγιση, τη μεθοδολογία και την οργάνωση της ύλης, που απορρέουν από τις ιδιαίτερες γλωσσικές και εκπαιδευτικές ανάγκες των κωφών μαθητών. Στο σχεδιασμό του προγράμματος της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και γραμματείας έχουν ληφθεί υπ' όψιν οι εξής παράμετροι:

Α. Οι δυσχέρειες των μαθητών στην εκμάθηση της νεοελληνικής γλώσσας: δεδομένου ότι η πλήρης εμπέδωση των φωνολογικών και μορφοσυντακτικών δομών της ΝΕ, αποτελεί για την πλειοψηφία των μαθητών ανολοκλήρωτο ακόμη στόχο και στη βαθμίδα αυτή, η εισαγωγή και γνωριμία τους με την αρχαία οργανώνεται με τρόπο που δε θα «αποπροσανατολίζει», αλλά θα λειτουργεί υποστηρικτικά προς την γλωσσική εξέλιξή τους. Η γνωριμία τους με την πρωτότυπη μορφή της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και γραμματείας πρέπει να υποστηρίζει τον γραμματισμό των μαθητών: προσεγγίζουν ένα επί πλέον γλωσσικό σύστημα στην πρωτότυπη μορφή του, το οποίο χαρακτηρίζεται από ενδιαφέρουσες γλωσσολογικά ομοιότητες αλλά και διαφορές από την δεύτερη γλώσσα τους, την νεοελληνική. Για την διδασκαλία της αρχαίας στην πρωτότυπη μορφή της απαιτείται προσεκτικός σχεδιασμός για την κατάλληλη αξιοποίηση των τριών διαφορετικών τυπολογικά γλωσσικών συστημάτων, ώστε να αποφευχθούν φαινόμενα γλωσσικής σύγχυσης και μεικτών (pidgin) γλωσσικών τύπων, που παρατηρούνται σε πλημμελώς σχεδιασμένα δίγλωσσα προγράμματα. Ποια γλωσσικά συστήματα λοιπόν θα εμπλακούν στη διδασκαλία των αρχαίων από πρωτότυπο;

Στο δίγλωσσο πρόγραμμα των κωφών, η διδασκαλία των αρχαίων μπορεί να γίνει με τους εξής τρόπους:

1. Διδασκαλία της αρχαίας με υποστήριξη και αναφορά προς τη νεοελληνική (η νοηματική δεν εμπλέκεται).
2. Διδασκαλία της αρχαίας με υποστήριξη και αναφορά προς την νοηματική (η νεοελληνική δεν εμπλέκεται).
3. Διδασκαλία της αρχαίας με υποστήριξη και αναφορά και προς την νεοελληνική και προς την νοηματική.
4. Διδασκαλία της αρχαίας αυτοτελώς (χωρίς εμπλοκή ούτε της νεοελληνικής ούτε της νοηματικής).
5. Διδασκαλία της αρχαίας με επιλεκτική εφαρμογή και των τεσσάρων προηγούμενων πρακτικών

Ο τελευταίος τρόπος φαίνεται ότι εξασφαλίζει τις περισσότερες δυνατότητες.

Παρατίθενται μερικά παραδείγματα:

- Στην δια 'ζώσης' επεξεργασία της αρχαίας (από πρωτότυπο) και σε όλες τις δραστηριότητες που περιλαμβάνουν άμεση ζωντανή επικοινωνία, χρησιμοποιείται η νοηματική

και η γραπτή νεοελληνική, ενώ στις γραπτές δραστηριότητες χρησιμοποιείται η γραπτή νεοελληνική.

- Σε άλλες δραστηριότητες μπορούν να αξιοποιούνται και τα τρία γλωσσικά συστήματα, για να καλλιεργούνται οι μεταγλωσσικές ικανότητες των μαθητών σε υψηλότερο, κριτικό επίπεδο. Παραδείγματος χάριν σε διδακτικές ενότητες, που αφορούν σε ειδικές μορφολογικές και συντακτικές δομές, είναι ιδιαίτερα χρήσιμη η διαγλωσσική συγκριτική μελέτη. Τέτοιες ενότητες είναι μορφολογικά φαινόμενα (π.χ. συγκριτική διερεύνηση των καταληκτικών επιθημάτων των ουσιαστικών ή των ρημάτων των τριών γλωσσικών συστημάτων), συντακτικές δομές (π.χ. η εκφορά του άμεσου και έμμεσου αντικειμένου ή η αλληλουχία των όρων της πρότασης στα τρία γλωσσικά συστήματα), η σημασιολογία (π.χ. η χρήση της κυριολεξίας- μεταφοράς στα τρία γλωσσικά συστήματα) ή ζητήματα πραγματολογίας (όπως π.χ. οι επικοινωνιακοί κανόνες της χρήσης των τριών γλωσσών).

Β. Είναι απαραίτητο, επίσης, οι μαθητές να παρατηρούν και να εμπεδώνουν τα κοινά στοιχεία της νεοελληνικής και της αρχαίας αλλά και να κατανοούν πλήρως τη σαφώς διακεκριμένη τυπολογία τους.

Οι μαθητές πρέπει να διαμορφώσουν με σαφήνεια και σφαιρικότητα δύο διακεκριμένα γνωστικά πλαίσια, ένα για την αρχαία και άλλο ένα για τη νεοελληνική γλώσσα, όπου αντίστοιχα θα κάνουν τις ανάλογες αναγωγές των πληροφοριών. Αυτό είναι ένα κρίσιμο σημείο, για να αποφύγουμε τη γλωσσική σύγχυση μεταξύ των τύπων της αρχαίας και της νεοελληνικής. Ο εκπαιδευτικός πρέπει να συνυπολογίζει το γεγονός ότι ο κωφός δεν κατέχει τις δομές της νεοελληνικής ως φυσικός ομιλητής της, αλλά τις κατακτά σταδιακά με συστηματική και επίπονη μελέτη.

Γ. Για να εξασφαλισθεί η συνολικότητα, η ολότητα σαν προσέγγιση των δύο γλωσσικών συστημάτων, η διδασκαλία της φωνολογίας, της μορφολογίας και του συντακτικού εντάσσεται οπωσδήποτε λειτουργικά μέσα στα ευρύτερα πλαίσια: α) το ιστορικό-διαχρονικό, β) το σημασιολογικό-πραγματολογικό, γ) το μεταγλωσσικό, δ) το γνωστικό, ε) το αρχαιογνωστικό και στ) το πολιτισμικό. Η ένταξη των αμιγώς γλωσσικών ενοτήτων μέσα στο ευρύτερο γνωστικό και λειτουργικό πλαίσιο τους, εξασφαλίζεται με την ανάλογη δόμηση των διδακτικών ενοτήτων. Όπου είναι εφικτό ακολουθείται μια ιστορική, διαχρονική διάταξη της ύλης.

Δ. Η διαθεματική προσέγγιση αποτελεί το βασικό τρόπο οργάνωσης των διδακτικών ενοτήτων των αρχαίων από πρωτότυπο.

Ε. Οι στόχοι και οι δραστηριότητες του μαθήματος έχουν σχεδιαστεί με τρόπο που υποστηρίζει τον ουσιαστικό και δημιουργικό γραμματισμό των μαθητών: οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να κατανοήσουν τη διαχρονική εμβέλεια και ζωτικότητα των γραπτών μνημείων και της γραφής. Έχοντας, επιπλέον, τη δυνατότητα να «διαλεχθούν» με την γραπτή αυτή πολιτισμική παράδοση στη μητρική τους γλώσσα, τη νοηματική, αποκτούν ισχυρό εσωτερικό κίνητρο να ανοιχτούν και να αρχίσουν αλληλοδραστικές σχέσεις μ' έναν ουμανιστικό πολιτισμό, που φέρνει το μήνυμά του έως εμάς με τη «σιωπή» των γραπτών δημιουργιών του.

ΣΤ. Το μάθημα της αρχαιοελληνικής γλώσσας και γραμματείας κρίνεται ότι προσφέρεται εξαιρετικά στην καλλιέργεια των ερευνητικών, κριτικών και δημιουργικών δεξιοτήτων των μαθητών και ο σχεδιασμός των δραστηριοτήτων υπηρετεί κυρίως αυτούς τους στόχους. Οι προτεινόμενες δραστηριότητες είναι ενδεικτικές και οι εκπαιδευτικοί επιλέγουν τις κατάλληλες για το επίπεδο των μαθητών.

Ζ. Η ύλη δεν διατάσσεται κατά τάξεις και ο εκπαιδευτικός κάνει τις κατάλληλες για την τάξη του επιλογές.

Η. Το μάθημα κρίνεται ως μάθημα επιλογής.

4.2.2. Στόχοι, Θεματικές ενότητες, Ενδεικτικές δραστηριότητες, διαθεματικά σχέδια εργασίας

ΤΑΞΗ Α΄, Β΄ και Γ΄

Στόχοι	Θεματικές Ενότητες	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται:</p> <p>να αντιληφθούν τη διαχρονική συνέχεια της ελληνικής γλώσσας,</p> <p>να εξοικειωθούν με στοιχεία της δομής και της εκφραστικής ιδιαιτερότητας του αρχαίου λόγου,</p> <p>να γνωρίσουν μερικά από τα βασικά στοιχεία της αρχαίας ελληνικής</p>	<p>Η διαχρονική διάσταση της ελληνικής γλώσσας από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα</p> <p><i>Βασικά στοιχεία της αρχαίας ελληνικής γλώσσας:</i> Γράμματα, φωνήεντα, σύμφωνα, δίφθογοι, τόνοι, πνεύματα, στίξη</p> <p><i>Ειδικά μορφολογικά χαρακτηριστικά της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και η λειτουργία τους στο λόγο:</i> Δοτική, απαρέμφατο, μετοχή, αύξησις, αναδιπλασιασμός</p>	<p>Παραμένουν οι ίδιοι όπως στα ΑΠΣ, με τις αναγκαίες τροποποιήσεις για τους κωφούς μαθητές.</p>
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να γνωρίσουν τα βασικά στοιχεία φωνολογίας και της γραφής.</p>	<p>Φωνολογία</p> <p>Στοιχεία Φωνολογίας</p> <p>Η γραφή</p>	<p><i>Οι μαθητές φτιάχνουν έναν πίνακα με την αλφάβητο της αρχαίας, από κείμενα της αρχαίας σε σημερινές εκδόσεις.</i></p> <p><i>Κάνουν την ίδια εργασία από χειρόγραφα της αρχαίας καθώς και της βυζαντινής γραμματείας. Μελετούν τη μετάβαση από τη μεγαλογράμματο στη μικρογράμματο γραφή.</i></p> <p><i>Κατά τη διάρκεια του έτους συγκεντρώνουν αλφαβήτους από διάφορες γλώσσες στη σύγχρονη μορφή τους και τις παλιότερες μορφές τους.</i></p> <p><i>Στη διάρκεια της έρευνας αυτής οι μαθητές επεξεργάζονται κατά ομάδες ερωτήματα όπως:</i></p> <p><i>α. Η αρχή και η εξέλιξη των προγραφικών συμβόλων έως τη γραφή.</i></p> <p><i>β. Ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των αλφαβητών</i></p> <p><i>γ. Η σχέση μεταξύ γραφημάτων και φωνημάτων.</i> <i>(Ιστορία, Πληροφορική, Τεχνολογία, Εικαστικά).</i></p> <p><i>Συλλέγουν πληροφορίες και υλικά για τα στοιχεία της γρα-</i></p>

<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να εξοικειωθούν με τους φθόγγους και τα γράμματα.</p>	<p>Οι φθόγγοι-τα γράμματα</p>	<p>φής κατά την εποχή της παραδοσιακής τυπογραφίας και τα συγκρίνουν με τους γραφικούς χαρακτήρες της ηλεκτρονικής τυπογραφίας. Καταγράφουν χαρακτηριστικά (γραμματοσειρές, πάχος, πλαγιογραφία κλπ) και πειραματίζονται με τη χρήση αυτών των στοιχείων, γράφοντας και τυπώνοντας κείμενα (δικά τους και άλλων). Διερευνούν πώς αντιμετωπίζει η ηλεκτρονική τυπογραφία γλώσσες που χρησιμοποιούν άλλα αλφάβητα πέρα από το ελληνικό και το λατινικό. (Ιστορία, Γλώσσα, Πληροφορική, Τεχνολογία, Εικαστικά).</p> <p>Συγκεντρώνουν τα στοιχεία των συστημάτων καταγραφής των νοηματικών γλωσσών και διερευνούν τις σχέσεις μεταξύ των φωνολογικών στοιχείων της νοηματικής και των συμβόλων τους.</p> <p>Εκδίδουν ένα έντυπο για τη γραφή και τις αλφαβήτους' με τις πληροφορίες που έχουν συλλέξει για τα παραπάνω θέματα. (Ιστορία, Νοηματική, Γλώσσα, Πληροφορική, Εικαστικά, Τεχνολογία).</p> <p>Οι μαθητές διερευνούν φωνολογικά τους φθόγγους της αρχαίας:</p> <p>Παρουσιάζουν ως θεατρικά δρώμενα σύντομους διαλόγους ή σύντομες αφηγήσεις από την αρχαία.</p> <p>Διερευνούν και διατυπώνουν υποθέσεις σχετικά με την «προφορά» (οι κωφοί προσλαμβάνουν στοιχεία της προφοράς με οπτικό τρόπο), τον επιτονισμό καθώς τις περιγλωσσικές και εξωγλωσσικές στρατηγικές της αρχαιοελληνικής, χρησιμοποιώντας ως πηγές την τέχνη της εποχής αλλά και σημερινή βιβλιογραφία.</p> <p>Αποδίδουν επίσης τους διαλόγους και τις φράσεις στην ελληνική νοηματική.</p> <p>Σχεδιάζουν κατάλληλα σκηνικά για τα δρώμενα, χρησιμοποιώντας σχετικό βιβλιογραφικό υλικό. (τοιχογραφίες, αγγειογραφίες, απεικονίσεις ενδυμασίας, σκευών κ.λ.π.).</p> <p>Συζητούν και διατυπώνουν υποθέσεις για την «ετικέτα» της επικοινωνίας της εποχής εκείνης. (Ιστορία, Νοηματική, Ελληνική Γλώσσα, Εικαστικά, Τεχνολογία).</p>
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να εξοικειωθούν με τα ψηφία και τους φθόγγους.</p>	<p>Ψηφία φθόγγοι - Σύμφωνα, φωνήεντα</p>	<p>Οι μαθητές αναζητούν πληροφορίες από ειδική βιβλιογραφία για τα φωνολογικά χαρακτηριστικά των φωνηέντων και των συμφώνων και δοκιμάζουν την κατά το δυνατόν ορθή παραγωγή τους μέσα σε λέξεις.</p> <p>Φτιάχνουν τον τοπογραφικό χάρτη της άρθρωσης του κάθε φθόγγου, σ' έναν χάρτη ανθρωπολογίας, που απεικονίζει λεπτομερώς τα φωνητικά όργανα των ομιλούμενων γλωσσών.</p> <p>Γράφουν στο χάρτη τα επιστημονικά ονόματα των φωνητι-</p>

<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να διερευνήσουν τα είδη των συμφώνων.</p> <p>Οι μαθητές επιδιώκεται να διερευνήσουν τα είδη των φωνηέντων.</p> <p>Οι μαθητές επιδιώκεται να διερευνήσουν τους φωνολογικούς κανόνες στην αρχαία, νεοελληνική και νοηματική, αλλά και να προσεγγίσουν φωνολογικά φαινόμενα (π.χ. αφομοίωση, συναίρεση) στη νεοελληνική και αρχαία.</p>	<p>Είδη συμφώνων</p> <p>Είδη φωνηέντων</p> <p>Συλλαβές</p> <p>Φωνολογικοί κανόνες</p>	<p><i>κών οργάνων των ομιλούμενων γλωσσών (πχ υπερώα, επιγλωττίς, γλώττ(σσ)α κ.λ.π.). Συζητούν τη μορφολογία και την ιστορία αυτών των λέξεων. Αποδίδουν τις λέξεις αυτές στη νοηματική.</i></p> <p><i>Σημειώνουν σε έναν λεπτομερή χάρτη της ανθρωπολογίας τα όργανα εκφοράς των νοηματικών γλωσσών με την ονομασία τους στην νεοελληνική και την αρχαία: χέρι – χειρ, αντίχειρας – αντίχειρ, δείκτης – δείκτης, κεφάλι – κεφαλή, φρύδια – οφρύες κλπ.</i></p> <p><i>(Γλώσσα, Νοηματική, Βιολογία, Ανθρωπολογία, Φυσική).</i></p> <p><i>Διερευνούν τη φωνολογία των συμφώνων κατά κατηγορία: ηχηρά-άηχα, χειλικά, οδοντικά, ψιλά, δασέα κ.λ.π. και τα τοποθετούν στο φωνολογικό χάρτη. Ασκούνται στην ορθή φωνολογική παραγωγή τους.</i></p> <p><i>(Γλώσσα, Νοηματική, Βιολογία, Ανθρωπολογία, Φυσική).</i></p> <p><i>Οι μαθητές εργάζονται με αφορμή τα μακρά και βραχεία φωνήεντα καθώς και τις διφθόγγους πάνω στο θέμα «διάρκεια των φωνημάτων».</i></p> <p><i>Οι μαθητές επεξεργάζονται μια ενότητα με θέμα «Οι γλώσσες έχουν φωνολογικούς κανόνες».</i></p> <p><i>Παρατηρούν τον τρόπο που οργανώνονται οι συλλαβές στην αρχαία και τη νεοελληνική και καταγράφουν όλους τους πιθανούς συνδυασμούς, που μπορούν να υποθέσουν.</i></p> <p><i>Αναζητούν σε κείμενα να επαληθεύσουν τις υποθέσεις τους και διατυπώνουν γραπτώς τα συμπεράσματά τους, π.χ. «Τα σύμφωνα πηγαίνουν μαζί με τα φωνήεντα».</i></p> <p><i>Ερευνούν και καταγράφουν φωνολογικούς κανόνες της ελληνικής νοηματικής. Φωτογραφίζουν χειρομορφές και τις κατατάσσουν σε δύο ομάδες: αυτές που έχουν φωνολογική αξία στη νοηματική και αυτές που δεν έχουν. Καταγράφουν σε βίντεο αποδεκτούς και μη αποδεκτούς φωνολογικούς (χειρημικούς) συνδυασμούς στην ελληνική νοηματική και εξάγουν συμπεράσματα για τους φωνολογικούς κανόνες της νοηματικής.</i></p> <p><i>(Νεοελληνική, Νοηματική, Πληροφορική).</i></p> <p><i>Καταρτίζουν ένα Λεξικό με την ορολογία της φωνολογίας της Αρχαίας και Νέας Ελληνικής και της Ελληνικής Νοηματικής (φθόγγος, φωνήεν, δίφθογγος, δίψηφο, χειρομορφή κλπ.)</i></p> <p><i>Στα λήμματα του λεξικού καταχωρούν τα παραδείγματα που συναντούν στην πορεία των μαθημάτων τους.</i></p> <p><i>Διαμορφώνουν εξελικτικά ορισμούς για τον κάθε όρο της φωνολογίας.</i></p> <p><i>Εντοπίζουν και καταγράφουν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των τριών γλωσσικών συστημάτων στον τομέα της φωνολογίας.</i></p> <p><i>Διαμορφώνουν σταδιακά ένα κείμενο για το περιεχόμενο της φωνολογίας κάθε γλωσσικού συστήματος από τα παραπάνω.</i></p>
--	---	---

<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να κατανοήσουν τη σημασία των τόνων και των πνευμάτων.</p>	<p>Φωνολογικά φαινόμενα</p>	<p><i>Εξετάζουν και κάνουν παρατηρήσεις για τον τρόπο με τον οποίο η διαφορετική τροπικότητα (οπτική και ηχητική) καθορίζει τα φωνολογικά χαρακτηριστικά κάθε συστήματος.</i></p> <p><i>Επισημαίνουν επίσης τις διαφορές μεταξύ φωνημάτων και γραφημάτων.</i> <i>(Νεοελληνική, Νοηματική, Τεχνολογία, Πληροφορική).</i></p> <p><i>Προσεγγίζουν φωνολογικά φαινόμενα, όπως η αφομοίωση και η συναίρεση κ.λ.π. σε συγκεκριμένα παραδείγματα και φτιάχνουν λίστες με τα παραδείγματα που συναντούν, χωριστά για την αρχαία και χωριστά για τη νεοελληνική. Εντοπίζουν ομοιότητες και διαφορές.</i> <i>(Νεοελληνική, Πληροφορική).</i></p>
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να γνωρίσουν τα σημεία στίξης.</p>	<p>Η γραφή στην αρχαιότητα – στην αρχαία Ελλάδα:</p>	<p><i>Γράφουν ένα σύντομο ιστορικό της «Ιστορίας των τόνων και των πνευμάτων στην διαχρονική ελληνική» και το αναπαριστούν στη νοηματική. Παρουσιάζουν το δρώμενο αυτό σε άλλες τάξεις ή σχολεία. Συζητούν για την πρακτική σημασία του τονισμού στην ομιλούμενη γλώσσα και φτιάχνουν μία λίστα με «λέξεις-παγίδες στην επικοινωνία» (Αθήνα-Αθηνά κλπ)</i></p>
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να εξοικειωθούν με τα βασικά στοιχεία μορφολογίας της αρχαίας.</p>	<p>Οι τόνοι – τα πνεύματα</p>	<p><i>Ερευνούν τα γραφήματα των τόνων και των πνευμάτων και φτιάχνουν μια ηλεκτρονική αφίσα, που περιλαμβάνει τα γραφήματα αυτά, με ηλεκτρονικά και χειρόγραφα στοιχεία.</i> <i>(Νεοελληνική, Νοηματική, Πληροφορική)</i></p>
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να εξοικειωθούν με τις έννοιες του μορφήματος</p>	<p>Τόνοι και επιτονισμός</p>	<p><i>Συζήτηση και συλλογική εργασία που παρουσιάζεται στην τάξη στη νοηματική γλώσσα : Πώς μπορούμε να πάρουμε πληροφορίες τονισμού- επιτονισμού από ένα γραπτό κείμενο;</i> <i>Οι μαθητές δίνουν παραδείγματα.</i> <i>(Νεοελληνική, Νοηματική, Πληροφορική).</i></p>
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να εξοικειωθούν με τα βασικά στοιχεία μορφολογίας της αρχαίας.</p>	<p>Η στίξη</p>	<p><i>Οι μαθητές αναζητούν, σε κείμενο και γραμματικές διαφορών γλωσσών, σημεία στίξης και φτιάχνουν αφίσες με το υλικό αυτό τοποθετημένο συγκριτικά. Οι αφίσες περιλαμβάνουν ορισμούς, που διαμορφώνουν οι μαθητές για τα σύμβολα αυτά.</i> <i>Ερευνούν την παρουσία των σημείων στίξης σε εκδόσεις αρχαίων κειμένων από τη σχολική βιβλιοθήκη. (Νεοελληνική, Νοηματική, Αγγλικά, Πληροφορική).</i></p>
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να εξοικειωθούν με τις έννοιες του μορφήματος</p>	<p>Μορφολογία</p>	<p><i>Οι μαθητές συμπληρώνουν κατά ομάδες και ατομικά γραπτές ασκήσεις μορφολογίας, ανατρέχοντας στη σχολική γραμματική και το συντακτικό της αρχαίας καθώς και στο «Ανθολόγιο των Αρχαίων Ελληνικών».</i></p>
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να εξοικειωθούν με τις έννοιες του μορφήματος</p>	<p>Μορφήματα και λέξεις</p>	<p><i>Αναλύουν τις έννοιες του μορφήματος και της λέξης με παραδείγματα και συγκριτική μελέτη μεταξύ των τριών γλωσσικών συστημάτων και συγκεντρώνουν σε χωριστούς φακέλους λέξεις και μορφήματα διαφόρων κατηγοριών.</i></p>

<p>και της λέξης στην αρχαία, νεοελληνική και νοηματική.</p>		<p>(Νεοελληνική, Νοηματική, Εικαστικά, Πληροφορική)</p>
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να εξοικειωθούν με τη χρήση λεξικών της αρχαίας.</p>	<p>Το Λεξιλόγιο-Λεξικά-Λεξικογράφηση</p>	<p>Επισκέπτονται κάποια επιστημονική βιβλιοθήκη και ξεφυλλίζουν διάφορα είδη λεξικών της αρχαίας. Παρατηρούν και καταγράφουν τα είδη των πληροφοριών που περιλαμβάνουν τα λεξικά και προσπαθούν να βρουν τον τρόπο που χρησιμοποιούνται. (Νεοελληνική, Νοηματική, Πληροφορική).</p>
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να εξοικειωθούν με τον τρόπο δημιουργίας του λεξικού.</p>	<p>Το Λεξιλόγιο και η δημιουργία του Λεξικά της αρχαίας</p>	<p>Οι μαθητές φτιάχνουν σταδιακά ηλεκτρονικά λεξικά-θησαυρούς με λέξεις: α) της αρχαίας, που έχουν επιβιώσει στη νεοελληνική, περιγράφοντας τους διαφορετικούς τρόπους, μορφολογικούς και λειτουργικούς, με τους οποίους συναντώνται (στη νεοελληνική) β) της αρχαίας, που χρησιμοποιούνται σε ξένες γλώσσες και γ)ριζικών μορφημάτων που χρησιμοποιούνται στη νεοελληνική και σε ξένες γλώσσες. Χρησιμοποιούνται επίσης ασκήσεις που περιλαμβάνονται στις αντίστοιχες ενότητες των γλωσσικών μαθημάτων στα ΑΠΣ</p>
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να γνωρίσουν τις δάνειες λέξεις της αρχαίας στη νεοελληνική και σε ξένες γλώσσες.</p>	<p>Δάνειες λέξεις</p>	<p>(Όπως στα ΑΠΣ)</p>
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να εξοικειωθούν με το σχηματισμό λέξεων μέσα από το μηχανισμό της παραγωγής των λέξεων.</p>	<p>Παραγωγή</p>	<p>(Όπως στα ΑΠΣ)</p>
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να εξοικειωθούν με τις κλιτικές καταλήξεις της αρχαίας.-</p>	<p>Κλιτικές καταλήξεις</p>	<p>Γίνεται ερευνητική εργασία με συγκέντρωση και αρχειοθέτηση των κλιτικών καταλήξεων που συναντούν οι μαθητές στα πρωτότυπα κείμενα. Για την κάθε μια διαμορφώνεται ένα σύντομο κείμενο με πληροφορίες για τη χρήση της, τη σημασία της κλπ (Νεοελληνική, Νοηματική, Πληροφορική)</p>
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να εξοικειωθούν με τις παραγωγικές καταλήξεις της αρχαίας.-</p>	<p>Άλλες παραγωγικές καταλήξεις</p>	<p>Γίνεται η αντίστοιχη εργασία με την παραπάνω και για τις παραγωγικές καταλήξεις που συναντούν στα πρωτότυπα κείμενα της αρχαίας.</p>

<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να εξοικειωθούν με την έννοια της σύνθεσης στην αρχαία.-</p>	<p>Σύνθεση</p>	<p>Όπως παραπάνω, καθώς και οι αντίστοιχες δραστηριότητες των ΑΠΣ</p>
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να γνωρίζουν τα κύρια και τα κοινά ονόματα.</p>	<p>Κύρια και κοινά ονόματα</p>	<p>Οι μαθητές φτιάχνουν «Όνοματολόγιο ανθρώπων και τόπων» (Νεοελληνική, Ιστορία, Νοηματική, Πληροφορική) Όπως στα ΑΠΣ</p>
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να κατανοήσουν τη σημασία της κλίσης στην αρχαία και στη νεοελληνική.</p>	<p>Η κλίση</p>	<p>Ερευνούν το θέμα «κλίση» και φτιάχνουν λίστες με κλινόμενες και άκλιτες λέξεις που περιέχονται στο Ανθολόγιο των αρχαίων.</p> <p>Συλλέγουν από το Ανθολόγιο κλιτικές καταλήξεις και με βάση τη σημασιολογία και τη μορφολογία τους, τις κατατάσσουν σε κατηγορίες:</p> <p>α. καταλήξεις ονομάτων - ρημάτων, β. αρσενικών- θηλυκών-ουδετέρων, γ. ενικού- πλυθυντικού κ.λ.π.</p>
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να κατανοήσουν τα μέρη του λόγου στην αρχαία και στη νεοελληνική.</p>	<p>Μέρη του λόγου</p>	<p>Φτιάχνουν φακέλους για τα μέρη του λόγου και καταχωρούν ανάλογα τις λέξεις, που συναντούν στα μαθήματα.</p> <p>Για κάθε φάκελο φτιάχνουν ένα κείμενο που περιγράφει τα μορφολογικά χαρακτηριστικά και τη συντακτική και σημασιολογική λειτουργία του είδους που περιέχει (π.χ. ρήματα είναι οι λέξεις που ...)</p> <p>Αναλύουν τις κλινόμενες λέξεις που συναντούν στην αρχαία και καταρτίζουν σταδιακά ένα ηλεκτρονικό corpus:</p> <p>α) ριζικών και β) κλιτικών μορφημάτων της αρχαίας.</p> <p>Αντιπαραβάλλουν κλιτικά μορφήματα της αρχαίας και της νέας ελληνικής και γράφουν τις παρατηρήσεις τους. (Νεοελληνική, Νοηματική, Πληροφορική).</p>
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να κατανοήσουν το γένος στην αρχαία, νεοελληνική και νοηματική.</p>	<p>Γένος</p>	<p>Κατατάσσουν τα κύρια και κοινά ονόματα που συναντούν στα μάθημα των αρχαίων κατά γένη. Αντιπαραβάλλουν το φυσικό με το γραμματικό γένος και συζητούν τις παρατηρήσεις τους.</p> <p>Ερευνούν αν τα κοινά ονόματα της αρχαίας που συναντούν διατηρούν ή τροποποιούν το γένος τους στη νεοελληνική.</p> <p>Μελετούν το ζήτημα «γένος» στη γραμματική της νοηματικής γλώσσας και καταγράφουν τις παρατηρήσεις τους.</p> <p>Μαθαίνουν την κλίση των πρωτόκλιτων και δευτερόκλιτων ουσιαστικών (Νεοελληνική, Φυσικές επιστήμες, Νοηματική, Πληροφορική).</p>

<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να κατανοήσουν τον αριθμό του ονόματος στην αρχαία, νεοελληνική και νοηματική.</p>	<p>Αριθμός</p>	<p><i>Μελετούν συγκριτικά τους αριθμούς του ονόματος στην αρχαία, τη νέα ελληνική και τη νοηματική. Παρατηρούν και καταγράφουν τρόπους γραμματικής αρίθμησης: ενικός, δυϊκός, πληθυντικός.</i></p> <p><i>Μαθαίνουν τις κατηγορίες των αριθμητικών επιθέτων της αρχαίας.</i></p> <p><i>Αντιπαραβάλλουν τα τρία γλωσσικά συστήματα στο θέμα αυτό και καταγράφουν τα συμπεράσματά τους.</i> (<i>Νεοελληνική, Μαθηματικά, Νοηματική, Πληροφορική</i>).</p>
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να γνωρίζουν τη χρήση του άρθρου στην αρχαία, νεοελληνική και νοηματική.</p>	<p>Οριστικό και αόριστο άρθρο.</p>	<p><i>Εργασία με θέμα ομοιότητες και διαφορές μεταξύ αρχαίας, νεοελληνικής και νοηματικής στη δήλωση των άρθρων (με ορισμένα μορφήματα ή με άλλους τρόπους).</i></p> <p><i>Επεξεργασία του θέματος «κοινή σημασιολογία – διαφορετικές δομές μεταξύ των γλωσσών»</i> (<i>Νεοελληνική, Νοηματική, Πληροφορική</i>).</p>
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να αποκτήσουν βασικές πληροφορίες για τα ουσιαστικά της αρχαίας.</p>	<p>Τα ουσιαστικά</p>	<p><i>Συνθετική εργασία με θέμα: «Βασικές πληροφορίες για τα ουσιαστικά της αρχαίας:</i></p> <p><i>α. Μορφολογία (κλίση, γένος, πτώσεις),</i></p> <p><i>β. Η σύνταξη και</i></p> <p><i>γ. Η σημασιολογία»</i></p> <p><i>Η εργασία δομείται σταδιακά. Οι μαθητές χρησιμοποιούν ως πηγές τα πρωτότυπα κείμενα, τη γραμματική, το συντακτικό της αρχαίας, της νέας και της νοηματικής καθώς και άλλες διαθέσιμες πηγές. Η εργασία εκδίδεται από τους μαθητές στην νεοελληνική και τη νοηματική.</i> (<i>Νεοελληνική, Νοηματική, Πληροφορική</i>).</p>
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να αποκτήσουν βασικές πληροφορίες για τα επίθετα της αρχαίας.</p> <p>Οι μαθητές επιδιώκεται να εξοικειωθούν με τα ονοματικά σύνολα της αρχαίας.</p>	<p>Τα επίθετα</p> <p>Ονοματικά σύνολα-συμφωνία όρων στα ονοματικά σύνολα</p>	<p><i>Εργασία όπως η ανωτέρω για τα επίθετα</i> (<i>Νεοελληνική, Νοηματική, Πληροφορική</i>).</p> <p><i>Οι μαθητές φτιάχνουν λίστα με τα ονοματικά σύνολα που συναντούν (αλφαβητική, με βάση το ουσιαστικό) και επιμελούνται την μετάφρασή τους στη νεοελληνική</i></p>
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να κατανοήσουν τα χαρακτηριστικά και τη χρήση των αντωνυμιών στην αρχαία, νέα και νοηματική.</p>	<p>Αντωνυμίες: Μορφολογικά και συντακτικά χαρακτηριστικά Το γραμματικό/συντακτικό «πρόσωπο»: Δείξη, αναφορά, ευθύς και πλάγιος λόγος.</p>	<p><i>Οι μαθητές φτιάχνουν προτάσεις με τις αντωνυμίες.</i></p> <p><i>Φτιάχνουν ένα δίγλωσσο βίντεο/CD (στην νοηματική και τη νεοελληνική) με θέμα τις αντωνυμίες και τη χρήση τους στην αρχαία και τη νοηματική.</i></p> <p><i>Κάνουν προσομοίωση ποσοτικής έρευνας σχετικά με τη συχνότητα χρήσης των αντωνυμιών κατά κατηγορία και καταγράφουν τα αποτελέσματα της έρευνάς τους σύμφωνα με το πρότυπο σύνθεσης τέτοιων εργασιών</i> (<i>Νεοελληνική, Νοηματική, Πληροφορική</i>).</p>

<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να διερευνήσουν την κλίση και τα είδη των ρημάτων στην αρχαία.</p>	<p>Κλίση του ρήματος</p>	<p>Μελετούν την κλίση και τα είδη των ρημάτων σταδιακά ανατρέχοντας στις κατάλληλες πηγές.</p>
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να διερευνήσουν τα παρεπόμενα του ρήματος σε πολύ βασικό επίπεδο στην αρχαία, νεοελληνική και νοηματική.</p>	<p>Ρήματα: Ενεργητικά, μέσα και παθητικά Ενεργητικά: μεταβατικά και αμετάβατα (δίπτωτα και μονόπτωτα) Τα παρεπόμενα του ρήματος Πρόσωπο και αριθμός Η γραμμή του χρόνου Οι εγκλίσεις και η λειτουργία τους Το απαρέμφατο</p>	<p>Αναλαμβάνουν εργασίες για τα ρήματα, αντίστοιχες με τις ανωτέρω για τα άλλα μέρη του λόγου.</p> <p>Φτιάχνουν «τρίπτυχες» αφίσες, μία για κάθε γλώσσα (αρχαία, νεοελληνική, νοηματική) με τις βασικές πληροφορίες για τα παρεπόμενα των ρημάτων και κάνουν αντιπαραβολή μεταξύ των τριών. Εντοπίζουν κοινές και διαφορετικές κλιτικές καταλήξεις διαφόρων ρηματικών τύπων μεταξύ και αρχαίας ελληνικής. (Νεοελληνική, Νοηματική, Πληροφορική).</p>
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να εξοικειωθούν με τις άκλιτες λέξεις της αρχαίας και νεοελληνικής.</p>	<p>Οι άκλιτες λέξεις Επιρρήματα Προθέσεις Σύνδεσμοι Επιφωνήματα Μόρια</p>	<p>Συγκρίνουν τις λίστες των άκλιτων τις αρχαίας με αυτή των άκλιτων της νεοελληνικής.</p> <p>Καταρτίζουν σταδιακά ερμηνευτικό λεξικό των άκλιτων λέξεων της αρχαίας κατά ομάδες. (Νοηματική, Τεχνολογία, Πληροφορική).</p>
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται, αφού εξοικειωθούν με τη συντακτική δομή της αρχαίας να τη συγκρίνουν με εκείνες της νεοελληνικής και νοηματικής.</p>	<p>Σύνταξη</p>	<p>Οι μαθητές πραγματοποιούν τις σχετικές δραστηριότητες που αναφέρονται στα ΑΠΣ με κάποιες προσαρμογές:</p> <p>Μελετούν διεξοδικά τη συντακτική δομή όλων των φράσεων, προτάσεων, περιόδων, μικροκειμένων και κειμένων του «Ανθολογίου» τους.</p> <p>Μελετούν συγκριτικά συντακτικές δομές μεταξύ της νέας και της αρχαίας ελληνικής.</p> <p>Αναπαριστούν τα δομικά χαρακτηριστικά με παιχνίδια προσωποποίησης των συντακτικών ρόλων (με κατάλληλη τοποθέτηση των όρων της πρότασης σε γραμμή ακολουθίας στο χώρο). Παρατηρούν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των δύο γλωσσικών συστημάτων ως προς τη σειρά των όρων της πρότασης.</p>
<p></p>	<p>Η ακολουθία των όρων της πρότασης.</p>	<p>Καταρτίζουν σταδιακά πίνακες και σχεδιαγράμματα, που δείχνουν με παραστατικό τρόπο τις βασικές συντακτικές δομές που συναντούν στα αρχαία.</p> <p>Ενδεικτικά θέματα των σχεδιαγραμμάτων:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Συντακτικές δομές σε επίπεδο φράσης

<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να αποκτήσουν τις βασικές δεξιότητες για άντληση σημασιολογικών πληροφοριών ενός κειμένου.</p> <p>Οι μαθητές επιδιώκεται να αποκτήσουν τις βασικές στρατηγικές και γνώσεις για τη μετάφραση απλών κειμένων της αρχαίας.</p> <p>Οι μαθητές επιδιώκεται να κατανοήσουν τις διαφορές ανάμεσα στη μετάφραση και τη διερμηνεία στην ΕΝΓ.</p> <p>Οι μαθητές επιδιώκεται να γνωρίσουν και να εκτιμήσουν τον πλούτο της αρχαιοελληνικής γραμματείας.</p> <p>Οι μαθητές επιδιώκεται να συγκρίνουν τη νεοελληνική, την αρχαιοελληνική γραμματεία και την άγραφη πολιτισμική παράδοση της Κοινότη-</p>	<p>Σημασιολογία Το νόημα των κειμένων</p> <p>Μετάφραση-απόδοση-νόημα</p>	<ol style="list-style-type: none"> 2. Συντακτικές δομές σε επίπεδο πρότασης 3. Δομές περιόδων 4. Είδη προτάσεων ως προς τη δομή και το περιεχόμενο 5. Πρόταση και περίοδος 6. Παράγραφος και κείμενο <p>(Νεοελληνική, Νοηματική, Τεχνολογία, Εικαστικά Πληροφορική).</p> <p>Οι μαθητές κατά υπο-ομάδες επεξεργάζονται σύντομο και εύληπτο υλικό από την αρχαία και αναζητούν σημασιολογικές, γραμματικές και γραμματολογικές πληροφορίες από τις διαθέσιμες πηγές για να αποκρυπτογραφήσουν το νόημά του.</p> <p>Συνδυάζουν κριτικά τις πληροφορίες αυτές και διατυπώνουν στη νοηματική ή τη νεοελληνική τις ερμηνευτικές τους προτάσεις για το κείμενο.</p> <p>Διασταυρώνουν τις προτάσεις, συζητούν και συνθέτουν την τελική ερμηνευτική εκδοχή. (Νεοελληνική, Νοηματική, Πληροφορική).</p> <p>Οργανώνονται «εργαστήρια μετάφρασης αρχαίων» με τον απαραίτητο τεχνικό και βιβλιογραφικό εξοπλισμό.</p> <p>Οι μαθητές ενημερώνονται από επαγγελματίες για την διαδικασία της μετάφρασης και τη διαφορά της από τη διερμηνεία.</p> <p>Ενημερώνονται για τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της μετάφρασης κειμένων από γλώσσες που δεν μιλιούνται πλέον.</p> <p>Παρακολουθούν και περιγράφουν κριτικά βιντεοσκοπημένο υλικό διερμηνείας μεταξύ ελληνικής και νοηματικής και αντιστρόφως.</p> <p>Καταγράφουν τις παρατηρήσεις τους και φτιάχνουν με τα συμπεράσματά τους ένα κείμενο με τίτλο «Δυσκολίες στη μετάφραση των αρχαίων ελληνικών».</p> <p>Στο κείμενο συμπεριλαμβάνουν τις δικές τους μεταφράσεις, εξηγώντας τις μεταφραστικές τους επιλογές και στρατηγικές.</p> <p>Ελέγχουν τις μεταφραστικές τους απόπειρες διασταυρώνοντας την απόδοση του μηνύματος μεταξύ των τριών γλωσσικών συστημάτων.</p> <p>Δοκιμάζουν την αντίστροφη μετάφραση (προς την αρχαία) Δοκιμάζουν μετάφραση: κατά προσέγγιση ελεύθερη πιστή κυριολεκτική και συζητούν γι' αυτό.</p>
---	---	--

<p>τας των Κωφών.</p> <p>Οι μαθητές επιδιώκεται να αποκτήσουν τις βασικές στρατηγικές και γνώσεις για τη μετάφραση ιδιαίτερα απλών και σύντομων αποσπασμάτων (ή γραμμών) της της αρχαίας γραμματείας στη νεοελληνική και νοηματική.</p> <p>Οι μαθητές επιδιώκεται να μάθουν τα λογοτεχνικά χαρακτηριστικά. ενός έργου.</p> <p>Οι μαθητές επιδιώκεται να συμμετέχουν σε καλλιτεχνικές δραστηριότητες για την κλασσική αρχαιοελληνική λογοτεχνία.</p>	<p>Η αρχαιοελληνική γραμματεία</p> <p>Γραμματειακά είδη</p> <p>Μετάφραση της λογοτεχνίας και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της</p>	<p><i>Δοκιμάζουν τρόπους προσέγγισης του υλικού της αρχαίας, χρησιμοποιώντας την εμπειρία τους ως δίγλωσσα άτομα, που κινούνται μεταξύ νεοελληνικής και νοηματικής.</i></p> <p><i>Εφαρμόζουν τις περικειμενικές και εξωκειμενικές γνώσεις τους, ώστε να προσεγγίζουν τα κείμενα όσο το δυνατόν περισσότερο σφαιρικά και λειτουργικά.</i> (Νεοελληνική, Νοηματική, Πληροφορική)</p> <p><i>Φτιάχνουν προοδευτικά έναν «Θησαυρό Αρχαιοελληνικής Γραμματείας», με βάση τα κείμενα, που υπάρχουν στα σχολικά βιβλία των αρχαίων, αλλά και άλλα κείμενα που συναντούν στη σχολική βιβλιοθήκη, σε δημόσιες / πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες και σε σχετικούς ηλεκτρονικούς τόπους.</i> <i>Στον οδηγό κατατάσσουν τα έργα που κάθε φορά προσεγγίζουν, με βάση τα γραμματολογικά τους χαρακτηριστικά και την χρονολόγησή τους.</i></p> <p><i>Αναλαμβάνουν κατά ομάδες να παρουσιάσουν στην τάξη ένα γραμματειακό είδος και ένα ή δύο αντιπροσωπευτικά έργα απ' αυτό.</i></p> <p><i>Συζητούν τη λειτουργία κάθε γραμματολογικού είδους στην εποχή του και διατυπώνουν τα συμπεράσματά τους σε γραπτό κείμενο.</i></p> <p><i>Κάνουν συγκριτική μελέτη της αρχαιοελληνικής και της νεοελληνικής γραμματείας αναζητώντας αναλογίες, ομοιότητες και διαφορές.</i></p> <p><i>Καλούν έναν Κωφό μελετητή της λογοτεχνίας και συζητούν για την άγραφη πολιτισμική παράδοση της Ελληνικής Κοινότητας των Κωφών.</i> <i>Από τη βιντεοσκοπημένη ομιλία και τη συζήτηση, φτιάχνουν μια γραπτή εργασία με θέμα «Από την ανώνυμη στην επώνυμη λογοτεχνία»</i> (Νεοελληνική, Νοηματική, Ιστορία. Εικαστικά, Πληροφορική).</p> <p><i>Οι μαθητές οργανώνουν «λογοτεχνικά εργαστήρια μετάφρασης», για να διερευνήσουν τα λογοτεχνικά χαρακτηριστικά και στοιχεία σε σύντομες προτάσεις της αρχαίας γραμματείας.</i> <i>Με βάση τις γνώσεις τους (από τη νεοελληνική γλώσσα και λογοτεχνία, καθώς και τη νοηματική) γράφουν ένα κείμενο για τις διαφορές μεταξύ έντεχνου και καθημερινού λόγου.</i> <i>Μεταφράζουν επίσης σύντομα αποσπάσματα όπως την απάντηση του Δημαράτου στον Ξέρξη, τα προοίμια του Εκταίου, επιγράμματα από τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη, κ.λ.π. Η μετάφραση γίνεται στη νεοελληνική και στη νοηματική</i></p>
---	---	--

<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να προσεγγίσουν πολιτισμικά και ιστορικά την αρχαιοελληνική γραμματεία.</p> <p>Οι μαθητές επιδιώκεται να μάθουν τους τρόπους αξιοποίησης των ιστορικών πηγών, για την άντληση πληροφοριών για διάφορα θέματα.</p>	<p>Λογοτεχνικά χαρακτηριστικά κειμένων</p> <p>Καλλιτεχνικές δραστηριότητες</p> <p>Πολιτισμική και ιστορική προσέγγιση της αρχαιοελληνικής γραμματείας</p> <p>Οι ιστορικές πηγές</p>	<p>(Νεοελληνική, Νοηματική, Ιστορία. Εικαστικά, Πληροφορική).</p> <p><i>Ερευνούν τα λογοτεχνικά χαρακτηριστικά σε ενδεικτικά κείμενα που μελετούν, όπως:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • μεταφρασμένα αποσπάσματα από την αρχαία, • αποσπάσματα από την νεοελληνική λογοτεχνία, • και βιντεοσκοπημένα αποσπάσματα ποιητικής νοηματικής. <p><i>Εργάζονται με επίβλεψη κατά ομάδες και συνθέτουν ένα γραπτό κείμενο που περιλαμβάνει τα συμπεράσματά τους ως προς το ερώτημα «Ποια γνωρίσματα κάνουν ένα έργο λογοτεχνικό;»</i></p> <p><i>Κάθε ομάδα παρουσιάζει το κείμενό της στην τάξη.</i> (Νεοελληνική, Νοηματική, Πληροφορική).</p> <p><i>Οι μαθητές συμμετέχουν σε δραστηριότητες, που οργανώνει το σχολείο, όπως «Εβδομάδα Γνωριμίας με την Κλασική Τέχνη» και αναλαμβάνουν την ενότητα «Κλασική αρχαιοελληνική λογοτεχνία». Συνεργάζονται με τις άλλες ομάδες που έχουν αναλάβει τις υπόλοιπες δραστηριότητες και αναλαμβάνουν την παρουσίαση ομιλιών στη νοηματική με θέματα «Επική ποίηση», «Λυρική ποίηση», «Οι τραγικοί ποιητές» και «Το έργο του Αριστοφάνη»</i> (Νεοελληνική, Νοηματική, Πληροφορική).</p> <p><i>Οι εργασίες στην τάξη συνδέονται με βιωματικές επισκέψεις σε Μουσεία και αρχαιολογικούς/ιστορικούς τόπους.</i></p> <p><i>Εκεί με προγραμματισμένο τρόπο συγκεντρώνουν υλικό και φτιάχνουν σταδιακά ένα βίντεο με τίτλο «Οδηγός αρχαιογνωσίας» στη νοηματική.</i></p> <p><i>Ο οδηγός περιλαμβάνει τα προσωπικά τους βιώματα από τις επισκέψεις και πληροφορίες για τους χώρους και την ιστορία τους.</i></p> <p><i>Το βίντεο συνοδεύεται από φυλλάδιο των μαθητών, στο οποίο έχουν καταγράψει στην ελληνική τα σημαντικότερα αποσπάσματα του βίντεο.</i> (Νεοελληνική, Νοηματική, Ιστορία. Εικαστικά, Πληροφορική).</p> <p><i>Σε διαθεματικές δραστηριότητες στο μάθημα της αρχαίας ιστορίας οργανώνονται εργαστήρια για την μελέτη, τη μετάφραση και τον σχολιασμό ιστορικών πηγών.</i></p> <p><i>Οι μαθητές φτιάχνουν κατά ομάδες φακέλους με θέματα όπως:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Επιγραφές από ιστορικούς τόπους με εποπτικό υλικό, μετάφραση και σχόλια στην ελληνική • Αποσπάσματα από ιστορικούς της αρχαιότητας, μεταφρασμένα και σχολιασμένα
---	---	---

<p>Οι μαθητές επιδιώκεται να αξιολογήσουν την προσφορά της αρχαιοελληνικής γραμματείας στον παγκόσμιο πολιτισμό.</p> <p>Οι μαθητές επιδιώκεται να γνωρίσουν τα σημαντικότερα είδη και έργα της αρχαιοελληνικής γραμματείας.</p>	<p>Οι αρχαιοελληνικές σπουδές στον κόσμο</p> <p>Εργογραφία Είδη αρχαιοελληνικής γραμματείας</p>	<p><i>Οι μαθητές επίσης φτιάχνουν φακέλους με θέματα όπως:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • «Η Δημοκρατία», • «Οι Φυσικοί Φιλόσοφοι», • «Η πόλη-κράτος», • «Η Σπάρτη», • «Αθλητές», • «Οι Μύθοι», • «Αποφθέγματα», • «Ρητά» • «Φράσεις της Αρχαίας που έμειναν στη νεοελληνική αυτούσιες», - • «Φράσεις που διατηρήθηκαν στη νεοελληνική παρεμφθαρμένες γλωσσικά ή σημασιολογικά» κλπ. <p><i>Σ' αυτούς τους φακέλους τοποθετούν τις αυθεντικές φράσεις και αποσπάσματα που συναντούν και επεξεργάζονται στο μάθημα των αρχαίων ή σε άλλα μαθήματα.</i></p> <p>(Νεοελληνική, Νοηματική, Ιστορία. Εικαστικά, Πληροφορική)</p> <p><i>Αναζητούν στο διαδίκτυο πληροφορίες για τη διδασκαλία της αρχαιοελληνικής γραμματείας σε πανεπιστήμια και σχολεία άλλων χωρών και συζητούν για το θέμα. Καταγράφουν κλασσικά έργα που είναι γνωστά στον κόσμο (αφού επισκεφτούν ένα βιβλιοπωλείο με ξενόγλωσσα βιβλία ή παρακολουθώντας ταινίες και βίντεο από άλλες χώρες).</i></p> <p><i>Αναζητούν σε ξενόγλωσσα λεξικά, λέξεις που προέρχονται από την αρχαιοελληνική γλώσσα και φτιάχνουν ένα σχετικό λεξικό.</i></p> <p>(Νεοελληνική, Νοηματική, Ιστορία. Εικαστικά, Πληροφορική).</p> <p><i>Εργασία συλλογής πληροφοριών για τα σημαντικότερα έργα της αρχαιοελληνικής γραμματείας.</i></p> <p><i>Οι μαθητές βρίσκουν πληροφορίες για το περιεχόμενό τους και κατατάσσουν τα έργα κατά κατηγορίες.</i></p> <p><i>Επισκέπτονται ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες και με βάση το υλικό που κατεβάζουν συγκροτούν μια «Βιβλιοθήκη αρχαιοελληνικής Γραμματείας.»</i></p> <p><i>(Λογοτεχνία, Αρχαία Ελληνικά από μετάφραση, Ιστορία).</i></p>
---	--	--

4.2.3. Διαθεματικές δραστηριότητες

Θέματα

- Παράλληλες οικογένειες λέξεων στην αρχαία και νέα ελληνική (με βάση κοινά ριζικά μορφήματα)
- Οι έφηβοι στην αρχαιότητα και την εποχή μας
- Οι κωφοί στην ελληνική αρχαιότητα
- Δραματοποίηση Αισώπειων μύθων
- Δραματοποίηση κειμένων από το «Ανθολόγιο»
- Συλλογή και επεξεργασία αλφαβήτων και συστημάτων γραφής από την αρχαιότητα έως σήμερα. Παρουσίαση στη νοηματική (σε βίντεο)
- Δραματοποίηση της ιστορίας της γραφής στη νοηματική
- «Χαρτογράφηση» της φωνολογίας των ομιλούμενων γλωσσών
- Λεξικό των λεξικών της αρχαίας ελληνικής
- Συλλογή, καταγραφή και έκδοση παραγωγικών και κλιτικών μορφημάτων
- Βιντεοσκοπημένη απόδοση αρχαιοελληνικών φράσεων και μικροκειμένων στη νοηματική
- Βιβλίο –Οδηγός για μεταφραστές και διερμηνείς
- Σύνταξη Οδηγού αρχαιοελληνικής γραμματείας
- Ποιητική απόδοση στη νοηματική αποσπασμάτων από τη λυρική ποίηση
- Δραματοποίηση αποσπασμάτων από τη λυρική ποίηση
- Δραματοποίηση αρχαιοελληνικών μύθων (κοσμογονία, ήρωες, θεοί, ημίθεοι)
- Λεξικό λέξεων της αρχαίας που δανείσθηκε η σύγχρονη διεθνής επιστημονική κοινότητα
- Δίγλωσσο λεξικό (αρχαιοελληνικό –νοηματικό) αθλητικών όρων
- Δίγλωσσο λεξικό (αρχαιοελληνικό – νοηματικό) μυθικών, λογοτεχνικών και ιστορικών προσώπων από την αρχαιότητα
- Τρίγλωσσο λεξικό Ορολογίας της αρχαίας γραμματείας

4.2.4. Διδακτικές προσεγγίσεις

Η αποτελεσματική διδασκαλία προϋποθέτει συνολική, ευέλικτη και πολυεπίπεδη προσέγγιση των διδακτικών αντικειμένων. Σε κάθε διδακτική ενότητα πρέπει να συνδέονται λειτουργικά το φωνολογικό, μορφολογικό και το σημασιολογικό με το λειτουργικό επίπεδο του λόγου και να εντάσσονται σε ένα ευρύτερο και συνεκτικό πλαίσιο. Το ευρύτερο αυτό πλαίσιο εννοιοδοτείται και αποκτά ουσιαστικό περιεχόμενο για τους μαθητές, όταν προσλαμβάνεται με βιωματικό και διαθεματικό τρόπο.

Η διαδικασία του μαθήματος μπορεί να περιλαμβάνει:

- Ανάγνωση (σιωπηρή, ατομική ή ομαδική από βιβλίο ή από τον πίνακα, σε διαφάνεια κ.λ.π.)
- Σχολιασμό, διατύπωση υποθέσεων για το κείμενο (εποχή, προέλευση, περιεχόμενο κ.λ.π.)
- Αναζήτηση και αξιοποίηση πληροφοριών για να απαντηθούν τα παραπάνω ερωτηματικά:
- Αναζήτηση γραμματολογικών, λεξιλογικών, μορφοσυντακτικών και σημασιολογικών πληροφοριών.

- Επεξεργασία του κειμένου με βάση τις παραπάνω πληροφορίες.
- Απόδοση του νοήματος του κειμένου στη νοηματική.
- Ασκήσεις λεξιλογικές: Σύνθεση, ανάλυση συνθέτων, ομόρριζες λέξεις, αντίθετες, συνώνυμες κ.λ.π.
- Ασκήσεις έκφρασης -δομής: σχηματισμός –συμπλήρωση προτάσεων και περιόδων.
- Σχολιασμός, διατύπωση ερωτημάτων σημασιολογικού περιεχομένου και συγγραφή σύντομων εργασιών ατομικών ή ομαδικών.
- Γραπτή μετάφραση στη νεοελληνική.

Από τις παραπάνω δραστηριότητες επιλέγονται εναλλακτικά οι καταλληλότερες για κάθε ενότητα

4.2.5. Παράδειγμα διδασκαλίας διδακτικής ενότητας

Επεξεργασία επιγραφής από πινακίδα της Κνωσσού (14^{ος} αι. π.χ.) **«ΠΑΣΙ ΘΕΟΙΣ ΜΕΛΙ΄ ΑΜΦΟΡΕΥΣ ΕΙΣ»**

1. Εισαγωγή

Παρουσίαση σχετικού πλούσιου φωτογραφικού υλικού για τις πινακίδες της Κνωσσού σε γραμμική γραφή Β και επεξεργασία πληροφοριών για τη γραμμική Β. Σύνδεση των πληροφοριών με προηγούμενα μαθήματα σχετικά με τη γραφή στους αρχαίους πολιτισμούς

2. Ασκήσεις φωνολογίας και γραφής

Αντιγραφή της επιγραφής στην αυθεντική της μορφή, στη μεγαλογράμματο αττική, στη μικρογράμματο, σε γραφή με το χέρι, καλλιγραφικά, με εικαστικό τρόπο, σε πήλινη πινακίδα, σε πήλινο πυθάρι, με χρώματα, στον υπολογιστή. Τα έργα των μαθητών τοποθετούνται σε περίοπτη θέση και γίνονται σχόλια για τις λύσεις που έδωσαν στην προσπάθεια καταγραφής της πινακίδας.

Οι μαθητές «αναγιγνώσκουν» (αφιερώνεται λίγος χρόνος στη ετυμολόγηση και τη σημασία της λέξης «αναγιγνώσκω») την επιγραφή με διάφορους τρόπους (την εκφωνούν, την διαβάζουν σιωπηρά, την δακτυλοσυλλαβίζουν, την αποδίδουν στη νοηματική).

Συζητούν τις δυσκολίες που συναντούν: Πού υπάρχουν τόνοι; Πού υπάρχει στίξη; Γιατί; Χρησιμοποιούν λεξικά και άλλες πηγές και προτείνουν την κατάλληλη ανάγνωση –εκφορά.

3. Επεξεργασία λεξιλογίου

ΑΜΦΟΡΕΥΣ: είδος αγγείου με δύο λαβές. Αναζητούν την απόδοση της λέξης στη νεοελληνική

ΠΑΣΙ: σε όλους. Μορφολογική επεξεργασία. Πώς χρησιμοποιούμε τον τύπο αυτούσιο σήμερα;

ΕΙΣ: τι σχέση έχει με το ουδείς, ουδέν;

ΘΕΟΣ: να το κλίνουμε. Να βρούμε σύνθετα και παράγωγα στη νεοελληνική. Να πιθανολογηθεί η ετυμολογία της λέξης.

ΜΕΛΙ: Οι μαθητές αναζητούν κάθε είδους πληροφορίες για τη λέξη και τη χρήση.

Παρατηρούν και επισημαίνουν τις διαφορές στην κλίση μεταξύ αρχαίας και νέας ελληνικής

4. Μορφολογία – σύνταξη και περιεχόμενο

Οι μαθητές κατά ζεύγη ή μεγαλύτερες ομάδες αναζητούν τη συντακτική δομή της επιγραφής, συνδυάζοντας τις μορφολογικές, συντακτικές και πραγματολογικές πληροφορίες που διαθέτουν, με υποθέσεις που σχηματίζουν, προσπαθώντας να αποκρυπτογραφήσουν το περιεχόμενο. Εργάζονται όλοι μαζί για να προχωρήσουν στην κατανόηση της δομής με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού, αν χρειαστεί.

5. Περιεχόμενο - Σημασιολογία

Συζητούνται θέματα όπως: Ποιοι έγραψαν το κείμενο αυτό; Γιατί;

Μελέτη του νοήματος της λέξης ΘΕΟΣ τότε και τώρα, το περιεχόμενο της προσφοράς στους θεούς τότε και τώρα κλπ

6. Δημιουργικές εργασίες

Θεατρικά δρώμενα με τα ίδια/παρόμοια θέματα.

Συντάσσουν επιγραφές με άλλα υλικά προσφορών σε συγκεκριμένες θεότητες.

Οι μαθητές γράφουν κατά ομάδες σύντομες γραπτές εργασίες σχετικά με την επιγραφή. Οι γραπτές εργασίες με το σχετικό εικαστικό υλικό που δημιουργούν στην τάξη, διορθώνονται, γίνεται επιμέλεια και εκδίδονται σε ισάριθμα με τον αριθμό των μαθητών αντίτυπα.

4.2.6. Διδακτικό Υλικό - προδιαγραφές

Εκτός από τα διδακτικά βιβλία για τους ακούοντες μαθητές, τα οποία μπορεί να χρησιμοποιηθούν προαιρετικά, αν οι ανάγκες και οι δυνατότητες της τάξης το επιτρέπουν, θεωρείται επιβεβλημένη η δημιουργία των εξής βιβλίων:

A. «Ανθολόγιο Αρχαιοελληνικής γλώσσας για κωφούς μαθητές». Το ανθολόγιο χρησιμοποιείται και για τις τρεις τάξεις του γυμνασίου και περιλαμβάνει το εξής υλικό:

1. Πρωτότυπο υλικό στη διδασκαλία των αρχαίων:

α. Μεμονωμένες λέξεις και φράσεις, που έχουν επιβιώσει στην καθημερινή νεοελληνική και στη λόγια παράδοση.

β. Φράσεις ή αποσπάσματα που περιέχουν λέξεις που έχουν επιβιώσει και στη νεοελληνική.

γ. Φράσεις από αρχαία κείμενα.

δ. Αποσπάσματα από αρχαία κείμενα αυθεντικά στα οποία οι μαθητές αποκτούν πρόσβαση σταδιακά.

ε. Μικρά αυτοτελή κείμενα από την αρχαία γραμματεία.

2. Κάθε διδακτική ενότητα (λέξη, φράση, κείμενο) συνοδεύεται από ιδιαίτερα πλούσιο και προσεκτικά σχεδιασμένο πληροφοριακό υλικό: πληροφορίες και επεξηγήσεις για τη γραμματική, το συντακτικό, το λεξιλόγιο, τη σημασιολογία και το λειτουργικό πλαίσιο του χωρίου. Δίνονται επίσης πληροφορίες αισθητικές, υφολογικές και γραμματολογικές.

3. Το «Ανθολόγιο» περιλαμβάνει επίμετρο με πίνακες χάρτες, λεξιλόγιο, λεξιλόγιο ορολογίας, λεξιλόγιο κυρίων ονομάτων και βιβλιογραφία.

4. Στο Ανθολόγιο συμπεριλαμβάνεται και εκτενής οδηγός για τον εκπαιδευτικό.

Το Ανθολόγιο επίσης είναι τρίγλωσσο: οι περικειμενικές πληροφορίες δίνονται στην νεο-ελληνική, ενώ όλο το υλικό αποδίδεται στη νοηματική (σε μορφή CD). Συνοδεύεται επίσης από βιβλίο του εκπαιδευτικού, καθώς και από βιβλίο του μαθητή

B. Αντίστοιχο βιβλίο του μαθητή.

Τα παραπάνω διδακτικά βιβλία τηρούν τις προδιαγραφές των αντίστοιχων της γενικής εκπαίδευσης

4.2.7. Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση γίνεται όπως αναφέρεται στα ΑΠΣ της γενικής εκπαίδευσης με τις απαραίτητες προσαρμογές.

Στις εξετάσεις και σε άλλους τρόπους αξιολόγησης χρησιμοποιείται η γραπτή ελληνική γλώσσα. Μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί και η νοηματική.